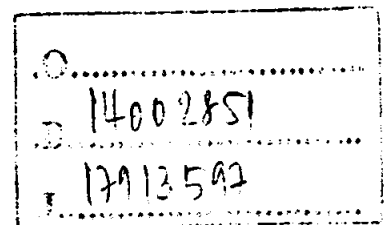

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
เรื่อง

การศึกษาศักยภาพและการพัฒนาสถานบริการที่ทักแรมอย่างยั่งยืนในแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริเวณเขตรชายแดนไทย-ลาว
A Study of Potential and Sustainable Development for Accommodation
Service in Eco tourism Area in Thai - Laos Cross Border Area

นายพงศ์พันธุ์ ศรีธำทิพย์

โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนทุนวิจัย ประเภทอุดหนุนทั่วไป
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องการศึกษาศักยภาพและการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมอย่างยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเวศในบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง-ลานสัก ครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้ด้วยดีเนื่องจากผู้วิจัยได้รับทุนสนับสนุนทุนวิจัย ประเภทอุดหนุนทั่วไป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2552 จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านการพัฒนาการวิจัย จากคณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณพรสวรรค์ ทองสุโขวงศ์ เจ้าหน้าที่บริหารงานวิจัย คณะวิทยาการจัดการ สำหรับความช่วยเหลือให้คำแนะนำในทุกขั้นตอน คุณพิมพ์รัตน์ ผาคำ ที่ให้ความช่วยเหลือในการรวบรวมข้อมูล รวมถึงทุกหน่วยงาน ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณทุกท่านที่ช่วยสละเวลาให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และช่วยตอบแบบสอบถามของงานวิจัย

คุณค่าและประโยชน์ของโครงการวิจัยฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณของ บิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน รวมทั้งเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของผู้สนใจต่อไป

พงศ์พันธุ์ ศรีทราทิพย์

ผู้วิจัย

ชื่อเรื่อง	การศึกษาศักยภาพและการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมอย่างยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนป่าภูผาเหล็ก จังหวัดเลย
ผู้วิจัย	นายพงศ์พันธุ์ ศรีธนาทิพย์
ที่ทำงาน	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
แหล่งเงินทุนสนับสนุน	ทุนวิจัยประเภทอุดหนุนทั่วไป มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีงบประมาณ 2552

บทคัดย่อ

การศึกษาศักยภาพและการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมอย่างยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนป่าภูผาเหล็ก จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพ และแนวทางการพัฒนาตลอดจนสภาพทั่วไป และพฤติกรรมของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนป่าภูผาเหล็ก จังหวัดเลย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ สถานบริการที่พักแรม หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในธุรกิจสถานบริการที่พักแรม และผู้ให้บริการสถานบริการที่พักแรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายข้อมูล โดยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่าศักยภาพของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนป่าภูผาเหล็ก และในเขตอุทยาน มีศักยภาพโดยรวมสูง ส่วนในเขตนอกอุทยานมีศักยภาพค่อนข้างต่ำ โดยรวมผู้ให้บริการสถานบริการที่พักแรมมีความพึงพอใจในระดับมาก แนวทางการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนป่าภูผาเหล็ก ควรมีการพัฒนาค่านิยมภายนอกทั่วไป คุณภาพของพนักงานบริการ ด้านคุณภาพของห้องพัก การบริการ การประชาสัมพันธ์ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ : ศักยภาพ, ที่พักแรม, แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนป่าภูผาเหล็ก

Research Title   A Study of Potential and Sustainable Development for Accommodation Service in Eco tourism Area in Thai - Laos Cross Border Area.

Researcher   Mr.Pongphan Sathatip

Office   Faculty of Management Science, Khon Kaen University

Financial Support   Research Budget, Khon Kaen University, Fiscal Year 2009

ABSTRACT

This research project "A Study of Potential and Sustainable Development for Accommodation Service in Eco tourism Area in Thai - Laos Cross Border Area." aims to study and Sustainable Development for Accommodation Service in Eco tourism Area in Thai - Laos Cross Border Area.

Questionnaires were used for this surveys research to collected data from threes samples which consisted of accommodations service sectors, government sectors and tourists. Descriptive statistic (percentage, means and standard deviation) were employed for analysis of data.

The research revealed that the potential of accommodation service in Home Stay and National Parks were at high level but low for Forest parks .The overall satisfaction of customers was at high level of satisfaction of most services were high satisfied. Guidelines for accommodation service development are as follow: improve physical environment of accommodation, Quality of service staffs, Quality of rooms, Public relations and natural resources management.

Key words: Potentaial, Accomodation service, Ecotourism, Thai-Laos Cross border.

สารบัญ

	หน้า
กิจกรรมประกาศ	ก
คำย่อภาษาไทย	ข
คำย่อภาษาอังกฤษ	ค
เบ็ญตาราง	ง
เบ็ญภาพ	ช
ที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
วัตถุประสงค์หลักของโครงการวิจัย	3
ทฤษฎี สมมติฐานหรือกรอบแนวสมมติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
คำสำคัญของเรื่องที่ทำการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับที่พักแรมเชิงนิเวศ	13
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
ที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	27
การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
การวิเคราะห์ข้อมูล	29
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	30

สารบัญ

	หน้า
กิจกรรมประกาศ	ก
กัณฑ์ภาษาไทย	ข
กัณฑ์ภาษาอังกฤษ	ค
เรขาคณิต	ฉ
เรขาคณิต	ช
กที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
วัตถุประสงค์หลักของโครงการวิจัย	3
ทฤษฎี สมมติฐานหรือกรอบแนวสมมติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
คำสำคัญของเรื่องที่ทำการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
กที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับที่พักแรมเชิงนิเวศ	13
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจบริเวณเขตชายแดน ไทย-ลาว	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
กที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	27
การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
การวิเคราะห์ข้อมูล	29
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	30

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 สถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	26
2 ประเภทของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	33
3 ราคาห้องพักค่อคืนจำแนกตามประเภทของห้องพัก	34
4 จำนวนผู้เข้าพักและศักยภาพของสถานบริการที่พักแรม	34
5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรม	37
6 พฤติกรรมของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรม	39
7 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมด้านสถานที่	41
8 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมด้านพนักงาน	41
9 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมด้านคุณภาพห้องพัก	42
10 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมด้านบริการอื่นๆ	43
11 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมด้านการรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	44
12 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีเพศแตกต่างกัน	45
13 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีอายุแตกต่างกัน	46
14 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ที่มีอายุแตกต่างกัน ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป	47
15 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน	48
16 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีอาชีพแตกต่างกัน	49
17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ที่มีอาชีพแตกต่างกัน	50
18 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ที่มีอาชีพแตกต่างกัน ด้านคุณภาพของห้องพัก	51
19 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ที่มีอาชีพแตกต่างกัน ด้านบริการอื่นๆ	52
20 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีรายได้แตกต่างกัน	53

สารบัญญภาพ

	หน้า
ย้ประสานงานท่องเที่ยวบ้านวังน้ำนอก อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย	82
รณต์กษคตลคัษณะของวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น	82
านที่หักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ (1)	83
านที่หักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ (2)	83
อำนาจความสะดวกในสถานที่หักแรมแบบโฮมสเตย์ (1)	84
อำนาจความสะดวกในสถานที่หักแรมแบบโฮมสเตย์ (2)	84
ล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ (1)	85
ล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ (2)	85
านที่กางเต็นท์ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตอุทยานแห่งชาติ (1)	86
านที่กางเต็นท์ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตอุทยานแห่งชาติ (2)	86
านที่หักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตอุทยานแห่งชาติ (1)	87
านที่หักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตอุทยานแห่งชาติ (2)	87
านที่หักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตอุทยานแห่งชาติ (2)	88
จกรรมในสถานที่หักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (1)	88
จกรรมในสถานที่หักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (2)	89
รสัมพันธ์เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง	89

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีการเจริญเติบโตและมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การท่องเที่ยวยังเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถทำรายได้ในรูปแบบเงินตราต่างประเทศได้มากเป็นอันดับหนึ่ง นอกจากนี้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังมีบทบาทที่มีความสำคัญอย่างมากสำหรับประเทศไทย เนื่องจากการท่องเที่ยวสามารถสร้างงานและกระจายรายได้แบบทวีคูณ (Multiplier effect) ไปยังธุรกิจต่างๆอีกมากมาย เช่น ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจการนำเที่ยว ธุรกิจการขนส่งผู้โดยสารและการขนส่งสินค้า ธุรกิจการบริการอาหารและเครื่องดื่ม และธุรกิจขายของฝากและของที่ระลึก เป็นต้น ธุรกิจต่างๆเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เข้มแข็งขึ้น เพราะหากว่าแม้การขยายตัวของการท่องเที่ยวไปยังภูมิภาคต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมนับว่าเป็นการสร้างแหล่งรายได้ การจ้างงาน การกระจายรายได้ ให้แก่ประเทศไทย ประชาชน และเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือ Ecotourism เป็นแนวความคิดที่เพิ่งปรากฏขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ และยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นๆ ที่ให้ความหมายเช่นเดียวกัน ที่สำคัญได้แก่ Nature Tourism, Bio Tourism, Green Tourism เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวดังกล่าวล้วนแต่เป็นการบ่งบอกถึง การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (sustainable tourism) ซึ่งจากการประชุม Globe 1990 ณ ประเทศแคนาดาได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า "การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวน รักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวที่มีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย" (สฤญณ์, 2548)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นการท่องเที่ยวที่ดำเนินการภายใต้ขีดจำกัดความสามารถของธรรมชาติ และต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน วัฒนธรรมนิยม ประเพณี ที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องนำมาภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่น และชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ (สอานันท์ วิจัยวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม แห่งประเทศไทย, 2539 อ้างใน สฤญณ์, 2548)

ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวยังให้ความนิยมไปท่องเที่ยวยังแหล่งธรรมชาติเชิงนิเวศไม่ว่าจะเป็นจุดประสงค์เพื่อศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติหรือเพื่อพักผ่อนก็ตาม การที่จะช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ให้มีความยั่งยืนนั้นก็คือ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมส่วนที่เกี่ยวข้องในการช่วยส่งเสริมและสนับสนุน โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมด้าน สถานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปัญหาในปัจจุบันตามแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างๆ คือ ได้มีการสร้างการพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการและสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทสิ่งปลูกสร้าง โดยเฉพาะที่พักแรมหลากหลายประเภท เพื่อรองรับและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปค้างแรม ที่พักแรมที่เกิดขึ้นอย่างมาจนเกินขอบเขต ไม่ว่าจะเป็นที่พักของทางภาครัฐหรือเอกชน นั้นบางแห่งก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่ไม่ดีต่อระบบนิเวศโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะขาดการวางแผนจัดการที่ดี การคำนึงถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวจะรับได้ ขาดการแบ่งโซนที่ถูกต้องเหมาะสม รูปแบบของที่พักแรม การใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่ไม่สอดคล้องและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับรูปแบบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชีวภาพและทางสังคม หรือวัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตของคนในสังคม

รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมิได้มาจากแหล่งเงินที่มาจากภายในประเทศเท่านั้นจำกัดอยู่เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเท่านั้น แต่จะครอบคลุมถึงการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยเองด้วย ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศ เพราะนอกจากนักท่องเที่ยวจะได้เข้าใจสภาพความเป็นอยู่และความรู้สึกนึกคิดของคนในท้องถิ่นต่างๆ แล้วที่สำคัญก็คือ เป็นการกระจายรายได้ไปสู่ชนบทที่มีแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และจากผลการสำรวจภาวะการณท่องเที่ยวภายในประเทศ พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างไม่รู้จบ การจะส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศให้มากขึ้น หรือส่งเสริมให้ชาวต่างประเทศมาท่องเที่ยวในประเทศไทยให้มากขึ้นก็ตาม สิ่งที่จะช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวก็คือ การพัฒนาอุตสาหกรรมหรือธุรกิจอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการช่วยส่งเสริมและสนับสนุน เช่น ธุรกิจการขนส่งผู้โดยสาร และธุรกิจสถานบริการที่พักแรม เป็นต้น

ปัจจุบันนี้สถานะเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวในเขตชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้เจริญเติบโตขึ้นอย่างคึกคักเนื่องจากมีการเปิดพรมแดนในจังหวัดชายแดนไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวทำให้นักท่องเที่ยวสามารถข้ามไปท่องเที่ยวยังประเทศเพื่อนบ้านและนักท่องเที่ยวต่างชาตินอกจากประเทศเพื่อนบ้านสามารถเข้ามาท่องเที่ยวและทำการค้ากับประเทศไทยได้ เช่น ในจังหวัดหนองคาย มุกดาหาร นครพนม การเติบโตของสถานะเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาให้ธุรกิจอื่นๆที่เกี่ยวข้องและช่วยส่งเสริม สนับสนุนได้พัฒนาตามไปด้วย โดยเฉพาะธุรกิจสถานบริการที่พักแรม เพราะนักท่องเที่ยวย่อมต้องการสถานที่สำหรับพักแรมค้างคืนหรือพักผ่อนชั่วคราวการที่เข้ากับสภาพแวดล้อมและไม่ทำลายระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว สถานบริการที่พักแรมมีมาตรฐานทางด้านต่างๆที่ดี เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการที่ดีและราคาสมเหตุสมผล และส่งเสริมไม่ทำลายระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว จะเป็นส่วนช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต้องการมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นมากขึ้นตามไปด้วย สถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้

เปิดตัวขึ้นจำนวนมากบริเวณแหล่งท่องเที่ยวชายแดนไทย-ลาว ทั้งในจังหวัดหนองคาย และจังหวัดมุกดาหาร เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ดังนั้นสถานที่พักแรมที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นสถานที่ที่ควรจะต้องมีการตรวจสอบและพัฒนาเพื่อให้ได้มาตรฐานสถานบริการที่พักรวมในทุกๆด้านและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการควบคู่กับการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญของการศึกษาศักยภาพและและแนวทางการพัฒนาสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งถือว่าเป็นระบบรักษาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญยิ่ง เพื่อที่จะสอดคล้องกับรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบที่ยั่งยืน ทั้งในเชิงคุณภาพ ความต่อเนื่อง และความสมดุล ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์หลักของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว
3. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักรวม ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักรวม ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว

1.3 ทฤษฎี ฐานทฤษฎี หรือกรอบแนวสมมติฐานการวิจัย

1. ธุรกิจสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ยังไม่มีการศึกษาศักยภาพ เพื่อพัฒนาในการรองรับผู้บริการอย่างเป็นระบบ
2. ธุรกิจสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังขาดความร่วมมือและช่วยเหลือจากภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง
3. ธุรกิจสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังไม่มีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนในการรองรับผู้บริการในอนาคต
4. เพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ รายได้ และแหล่งที่มาที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรม และระดับความพึงพอใจของผู้บริการที่ต่างกัน

1.4 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมแบบประหยัดในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในบริเวณเขตชายแดนไทย-ลาว จังหวัดหนองคายและจังหวัดมุกดาหาร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ 1) ผู้ประกอบการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) ผู้ใช้บริการ 3) ผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นในธุรกิจสถานบริการที่พักแรมในบริเวณเขตชายแดนไทย-ลาว จังหวัดหนองคายและจังหวัดมุกดาหาร

3. ตัวแปรในการวิจัย

3.1 ด้านศักยภาพ ของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย

- 1) ด้านจำนวนและประเภทของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2) ด้านลักษณะทางกายภาพ การดำเนินงาน การให้บริการด้านต่างๆ สถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 3) ด้านประมาณการจำนวนสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยพิจารณาถึงความเพียงพอของจำนวนสถานบริการที่พักแรมแบบประหยัดต่อความต้องการใช้บริการทั้งในปัจจุบันและอนาคต
- 4) ด้านปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการและพัฒนาสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของผู้ประกอบการ
- 5) ศักยภาพของหน่วยงานต่างๆ ด้านการให้ความร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.2 ด้านผู้ให้บริการ ของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย ด้านลักษณะ โครงสร้าง พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติในเขตชายแดนไทย-ลาว จังหวัดหนองคาย และ จังหวัดมุกดาหาร

1.5 คำสำคัญในเรื่องที่ทำการวิจัย

การศึกษาศักยภาพ หมายถึง การศึกษาขีดความสามารถหรือความพร้อมของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริเวณเขตชายแดนไทย-ลาวจังหวัดหนองคายและจังหวัดมุกดาหารที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา ในที่นี้ จะศึกษาความพร้อมด้านจำนวนและความเพียงพอ ด้านคุณภาพของห้องพัก ด้านพนักงาน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพและการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมอย่างยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริเวณเขตชายแดนไทย-ลาว ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวทางในการทำการศึกษาค้นคว้าต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับที่พักแรมเชิงนิเวศ
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจบริเวณเขตชายแดนไทย-ลาว
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ได้กำหนดองค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เกี่ยวเนื่องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (identity or authentic or endemic or unique) แหล่งวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (eco-system) ในพื้นที่นั้น ดังนั้น องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงมีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (nature-based tourism)

2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (responsible travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่อื่นครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (sustainable managed tourism) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (responsible travel) ที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (learning process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา (environmental education-based tourism)

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น (involvement of local community or people participation) ที่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า (grass root) จนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (community participation based tourism)

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540: 1-10) ได้กล่าวถึงหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เป็นหลักที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ

2. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม การจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมการอนุรักษ์ทรัพยากรการจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต

3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการการเรียนรู้ตลอดเวลา โดยมีให้การศึกษาระดับการรับรู้ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง ทั้งค่อนักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแข็งขันเกือบตลอดกระบวนการ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยประโยชน์ที่ได้หมายความถึง การกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษา จัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้ว ท้องถิ่นสามารถควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

กรมป่าไม้ (2548) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็น “การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบต่อไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่มีวัตถุประสงค์อย่างมุ่งมั่น เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ ธรรมชาติ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น อีกทั้งช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอีกด้วย”

นำชัย ทนุผล (2542 : 44) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่ง

วัฒนธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน”

ยศ ตันตสมบัติ และคณะ (2544) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรเป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงมีนัยสำคัญอยู่ที่การเปิด โอกาสให้องค์กรชุมชน ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการวางแผนการท่องเที่ยว และสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ เกี่ยวกับการวางแผนงาน การบริการจัดการทรัพยากร และการกระจายอำนาจการตัดสินใจ โดยเน้นความสำคัญของการจัดการธรรมชาติและการพัฒนาชุมชน

ปานใจ สุมะคินันท์ (2532: 16) ได้จำแนกปัจจัยที่ทำให้มนุษย์เดินทางท่องเที่ยวดังนี้

1. ปัจจัยผลักดัน (Push Factors) เป็นสภาพเงื่อนไขที่กระตุ้นให้เกิดแรงผลักดันบุคคลให้ตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ได้แก่ ความเคร่งเครียดในการทำงาน สุขภาพอนามัยที่ไม่ดี ความแออัดที่เนื่องมาจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ความอยากรู้หรืออยากเห็นของมนุษย์ในสถานที่แปลกใหม่ ความมีศรัทธาในศาสนา การต้องเดินทางไปเยี่ยมญาติ การไปทำธุรกิจและหน้าที่การงาน รวมทั้งการท่องเที่ยวเพื่อเหตุผลด้านสถานภาพและชื่อเสียงของคน

2. ปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) เป็นสภาพเงื่อนไขที่ดึงดูดให้บุคคลเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่

2.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม ที่ดีขึ้นของประชากรและประเทศชาติ เช่น รายได้ของประชากรดีขึ้น ความสะดวกของการคมนาคม เป็นต้น

2.2 ปัจจัยด้านแหล่งศิลปวัฒนธรรม เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์สถาน สถานที่ทางการเมือง สถานที่ทางการศึกษา สถานที่ทางศาสนาที่น่าสนใจ

2.3 ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและประเพณี เทศกาลงานประเพณี เช่น ศิลปการแสดง คนตรี และภาษา เป็นต้น

2.4 ปัจจัยด้านกายภาพ เช่น สภาพภูมิอากาศ สภาพทัศนียภาพ ชีวิตสัตว์ป่า เป็นต้น

เสรี เวชบุษกร (2538) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า “การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นธรรมชาติและคอสสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งหมายรวมถึงวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้วย”

Ceballos Lascurain (1991) ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า “เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำความเสียหายแก่ธรรมชาติ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติ เหล่านั้น”

Boo Elizabeth (1991) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า “การท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม”

Robinson, H.A (1976: 29-44) กล่าวว่า ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ที่มีอิทธิพลทำให้มนุษย์เดินทางท่องเที่ยวที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิประเทศที่สวยงามและมีทัศนียภาพที่แปลกตา ธรรมชาติสวยงามของบริเวณพื้นที่ เช่น ภูเขา หุบเขา หน้าผา แม่น้ำ ทะเล ทะเลสาบ น้ำตกและพืชพรรณธรรมชาติ จะเป็นสิ่งดึงดูดให้มีการเดินทางมาท่องเที่ยว

2. ลักษณะภูมิอากาศ เป็นปัจจัยที่สำคัญบริเวณที่มีอากาศคิสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

3. ปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม บริเวณที่มีแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญและมีชื่อเสียงจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ดีมาก

4. ความสะดวกในการเข้าถึง และการคมนาคม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวมาก เพราะสถานที่ท่องเที่ยวที่เข้าถึงสะดวกและการคมนาคมที่คินักท่องเที่ยวจะมาเที่ยวมากกว่าสถานที่ท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่โดดเดี่ยวเข้าถึงลำบากและการคมนาคมไม่สะดวก

5. การจกบริการความสะดวกและกิจกรรม ได้แก่ ที่พัก อาหาร กิจกรรมการแสดง และกีฬา เป็นต้น

6. ปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ โรงพยาบาล การต้อนรับ นโยบายของรัฐบาล ภาษาที่ใช้ สถานที่ซื้อหาสินค้าต่าง ๆ เป็นต้น

The Ecotourism Society (1991) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า "การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศและในขณะที่เดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น"

Western (1993) ได้จำกัดความการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือ "การเดินทางท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติซึ่งมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นคิขึ้น"

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นำชัย ทนุผล (2542) ได้กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเพื่อรองรับการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นจะต้องเป็นแหล่งท่องเที่ยวสมบูรณ์ความสำคัญสูงต่อการศึกษาริเรียนรู้ และการอนุรักษ์ที่รวมถึงแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องโดยมุ่งเน้นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ อีกทั้งพื้นที่ที่มีความดึงดูดนักท่องเที่ยวนอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดการที่คิจะมีศักยภาพสูงในการนำไปใช้และส่งเสริมการท่องเที่ยวรวมทั้งจะต้องเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีระบบนิเวศที่มีความสำคัญสูง กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวไว้เป็น2แนวทางคือ การวิเคราะห์ศักยภาพการจัดการคิงนี้

1. สักยภาพทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวโดยพิจารณาถึงสภาพทรัพยากรที่มีความหมายเหมาะสมมีลักษณะเฉพาะและคงลักษณะพื้นที่โดยเน้นความสำคัญทางนิเวศและวัฒนธรรมพื้นที่ และความพึงพอใจว่านักท่องเที่ยวเพียงใดเพื่อให้ความสัมพันธ์ต่างๆกันในแต่ละปัจจัย คือ

1.1 ชนิดของแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาจากสภาพธรรมชาติหรือองค์ประกอบหลักภายในแหล่งท่องเที่ยว โดยแบ่งพื้นที่ที่มีศักยภาพธรรมชาติดั้งเดิมหรือเป็นแหล่งที่สภาพของธรรมชาติถูกดัดแปลงตกแต่งบางส่วนแต่ยังคงรักษาสภาพเดิมไว้เป็นหลักหรือธรรมชาติที่สร้างขึ้น โดยการผสมผสาน จำลองเลียนแบบหรือทำการตกแต่งภายใน โดยไม่มีลักษณะที่เป็นระบบนิเวศที่ถูกดัดหรือ ไม่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่หรือแหล่งเลียนแบบธรรมชาติที่มีค่าความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามลำดับ

1.2 องค์ประกอบที่เป็นเอกลักษณ์พิจารณาความสำคัญของระบบนิเวศความสมบูรณ์ความหลากหลายลักษณะที่หายากและความสำคัญที่เป็นระบบในพื้นที่ในประเด็นความโดดเด่นด้านกายภาพคือมีความโดดเด่นมาก(ลักษณะเป็นสัญลักษณ์ชัดเจนมีความแปลกแตกต่างจากทั่วไป) หรือความโดดเด่นลดลงตามระดับรวมทั้งมีความสวยงามตามธรรมชาติ(ศักยภาพและองค์ประกอบ)ว่ามีระดับความงามมากเป็นที่ประทับใจของผู้พบเห็นอย่างไร โดยสรุปคือมีความดึงดูดใจหรือมีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมเชิงนิเวศอย่างไรส่วนองค์ประกอบทางธรรมชาติประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมด้านนามธรรมประวัติศาสตร์ ความเป็นมาที่สำคัญด้านวัตถุธรรมค่านิยมรูปแบบและกิจกรรม ที่มีลักษณะดั้งเดิมของวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้นๆมีความผสมผสานหรือเพิ่มความดึงดูดใจมากอย่างไร

2. สักยภาพของการจัดการพิจารณาจากสภาพการจัดการปัจจุบันโดยเป็นการจัดการที่อยู่ในกรอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่ามีมากน้อยแค่ไหนหากพิจารณาการจัดการนี้จะบ่งชี้ถึงโอกาสในการเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้สูงขึ้นได้ศักยภาพการจัดการประกอบด้วย

2.1 การให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมเป็นการจัดการที่สำคัญจะทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันสร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากรูปแบบจัดสื่อความหมายกิจกรรมด้านการศึกษา (กิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีลักษณะของการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

2.2 การจัดการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมถึงการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากร พิจารณาจากการมีการรักษา และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยมีมาตรการควบคุมสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน มีการนำรายได้กลับมาบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวมากน้อยแค่ไหน มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน และมีมาตรการควบคุมจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว และบริการอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542: 43 - 44) ได้แบ่งองค์ประกอบที่สำคัญที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 อย่าง คือ

1. ปัจจัยจูงใจหลักของการท่องเที่ยว พิจารณาจากความสำคัญของสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวที่นั่นคือความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายๆ ด้าน เช่น ความต้องการทางด้านความสงบพักผ่อน ความสนุกสนานตื่นเต้น การหาประสบการณ์และความจริง ซึ่งปัจจัยจูงใจหลักแบ่งได้ 3 ชนิด คือ

1.1 ปัจจัยด้านธรรมชาติ (Natural assets) ได้แก่ หาดทราย ชายทะเล ป่าไม้ และน้ำตก เป็นต้น

1.2 ปัจจัยจูงใจทางด้านประวัติศาสตร์และศาสนา (Historical and religions assets) ได้แก่ แหล่งประวัติศาสตร์และโบราณคดี วัด อนุสาวรีย์ พระราชวัง เป็นต้น

1.3 ปัจจัยจูงใจทางด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Contemporary human roduct) ได้แก่ ศิลปวัฒนธรรม งานประเพณี งานมือ การดำเนินชีวิต เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งดึงดูดใจที่มีคุณภาพสูง มีเอกลักษณ์หรือเป็นบริเวณที่มีสิ่งดึงดูดใจอยู่ใกล้กันเป็นกลุ่ม เป็นข้อที่น่าพิจารณาถึงความได้เปรียบด้วย

2. ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์อันเป็นเอกลักษณ์ สภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสะท้อนทำที่ พฤติกรรม และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งทางด้านโจรผู้ร้าย ภัยธรรมชาติและการเมือง

3. ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกสบายได้มาตรฐาน ในเรื่องที่พักและอาหารแก่นักท่องเที่ยว การติดต่อเข้าใจในภาษา การให้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านบันเทิง และร้านค้าของที่ระลึก

4. จะต้องพิจารณาถึงโครงข่ายการคมนาคมทั้งทางบก ทางน้ำและทางอากาศ ที่สะดวกสบาย บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำใช้ในการระบายน้ำ การกำจัดสิ่งโสโครก ตลอดจนระบบสื่อสารโทรคมนาคม

วิวัฒน์รัช บุญยกักดิ์ (2529: 42) ได้ให้คำจำกัดความคำว่า "ศักยภาพ" หมายถึง ความสามารถหรือความพร้อมในตัวเองของสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุงการจัดการหรือการเข้าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ขึ้น ฉะนั้นแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจึงมีศักยภาพหรือความสำคัญของตัวเองแตกต่างกันออกไป การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่ต่างๆ จำเป็นต้องพิจารณาถึงความพร้อมหรือความสามารถในการรองรับการพัฒนาได้สูงมาค่านิยามการพัฒนาก่อนในลำดับแรก ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมในข้อจำกัดทางด้านเครื่องมือ บุคลากรและงบประมาณเป็นสำคัญ

วิวัฒน์รัช บุญยกักดิ์ (2529: 40 - 42) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณาและกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากองค์ประกอบหลักๆ ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ความเป็นมา ความสำคัญทางลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตโดยรอบ เป็นต้น

2. สภาพการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางลักษณะการเดินทางใช้วิธีใด ระยะทางจากตัว

เมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานรักษาพยาบาล การรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

4. สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ กลิ่น เสียง ควัน ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง

5. ข้อจำกัดในการรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดทางพื้นที่ ข้อจำกัดทางการบริการ สาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เป็นต้น 26

6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นผู้รู้จักแพร่หลายของแหล่งท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งเที่ยวแต่ละแห่ง

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บุญเลิศ คังจิตวัฒนา (2540) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism Planning) ซึ่งหมายถึงการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคมและสุนทรียภาพ พร้อมกับรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและขบวนการทางระบบนิเวศวิทยาไว้ได้เป็นการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และสร้างความพอใจให้แก่ประชาชนเจ้าของท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันก็ปกป้องรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยวให้คงอยู่ยาวนานที่สุดเท่าที่จะนานได้

บุญเลิศ คังจิตวัฒนา (2542) ได้ให้ลักษณะที่สำคัญของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภท ทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม

2. การท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว

3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

4. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม

5. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

6. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่น และคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นด้วย

ประยูร คาศรี (2539) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนความหมายรวมถึง การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพ พร้อมกับรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการบริหารจัดการทางระบบนิเวศวิทยาได้

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2538) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการผสมผสานลักษณะที่ทำให้เศรษฐกิจทั้งระบบผสมผสานกลมกลืนกันอย่างเหมาะสม เช่น ไม่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจจนล้มการรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ภราเดช พัจจวิเชียร (2539) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนว่าจำเป็นต้องมีการพิจารณาทั้งในมิติด้านเศรษฐศาสตร์ สังคมและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่จะใช้ประโยชน์ในปัจจุบันโดยไม่กระทบกระเทือนผลประโยชน์ที่พึงมีในอนาคต จึงเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป โดยใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องเหมาะสม ด้วยการศึกษาวางแผน เพื่อส่งเสริมและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างคุ้มค่าและยาวนานที่สุด ในขณะที่เดียวกันต้องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คงอยู่หรือเสื่อมสภาพน้อยที่สุด

ราโพพรรณ แก้วสุริยะ (2542) ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) นับเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึงการมีการบริหารจัดการทางการท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม โดยการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอันมีค่าอย่างรอบคอบและชาญฉลาดก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2537) ได้กล่าวว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาโดยมุ่งเน้นการปกป้องและกำจัดผลเสียที่เกิดขึ้นจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยควบคุมให้เกิดผลเสียน้อยที่สุดและผลเสียที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการดำรงคุณค่าของการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนถาวรตลอดไป โดยทั้งนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนย่อมก่อให้เกิดผลทั้งปรารถนาทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2525 : 10) ให้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ว่า “การพัฒนาชุมชน คือ การเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของชุมชนจากสภาพที่เป็นอยู่ (ไม่พึงปรารถนา) ไปสู่สภาพที่กำหนดไว้ กล่าวคือ เป็นการจงใจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชน เพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพของส่วนประกอบต่างๆ ในชุมชน จากสภาพที่ไม่พึงปรารถนาไปสู่สภาพพึงปรารถนา อันเป็นเป้าหมายที่ชุมชนตั้งไว้” ดังนั้น การพัฒนาชุมชนต้องอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาคนหรือคุณภาพของคน โดยให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทุกขั้นตอน ตั้งแต่การปรึกษาปัญหาหารือกัน การวางแผน การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา ตลอดจนการขยายผลเพื่อการพัฒนาตนเองและชุมชนต่อไป ทั้งนี้เป้าหมายของการพัฒนาชุมชน คือ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพและคุณธรรมในทางเศรษฐกิจและสังคม (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2532 : 10)

อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2540) ได้กล่าวว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นคำศัพท์ของการพัฒนาที่เกิดขึ้นมาด้วยสาเหตุของความกดดัน ที่เกิดจากความไม่สมดุลกันระหว่างการเร่งรัดพัฒนาด้านเศรษฐกิจและ

เร่งรัดการลงทุนและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร้ขอบเขตจึงเป็นผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายอย่างรวดเร็ว สภาพสังคมเสื่อมโทรม ช่องว่างของรายได้ระหว่างคนจนกับคนรวยกว้างขึ้น คนยากจนเพิ่มขึ้นพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับที่พักแรมเชิงนิเวศ

ก๊อเกียรติ ฉัตรศิริกุล (2544) ได้กล่าวถึงกิจการรรมการพักแรมด้วยเต็นท์ในต่างประเทศ ถือเป็นกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งรูปแบบที่ได้รับความนิยม ในประเทศไทยได้รับความนิยมแพร่หลายในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ซึ่งมีความหมายถึงการที่บุคคล ไปใช้ชีวิตนอกรอคาร โดยไปค้างแรมในป่า หรือบริเวณที่โล่งแจ้งในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งมีความหมายแตกต่างจากการอยู่ในบ้าน ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักอยู่ 2 ประการ คือ

- 1) ใช้ในการปฏิบัติการกิจของหน่วยงาน
- 2) ใช้ในการนันทนาการหรือท่องเที่ยว

รูปแบบของกิจกรรมที่พักแรมแบบแคมป์ปิ้ง แบ่งออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. ที่พักแรมสำหรับนักเดินทางทั่วไป (Traveler Campground) ให้ความสำคัญในการพัฒนาน้อย ส่วนใหญ่อยู่ใกล้เส้นทางที่ใช้ประ โยชน์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็น และมีขนาดเล็ก
2. ที่พักแรมที่ค้องการสถานที่เป็นเสมือนบ้านพัก (Central Campground) สามารถเดินทางไปท่องเที่ยวและกลับมาพักในวันเดียวได้โดยไม่ต้องแบกสัมภาระ มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยสภาพภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญกับผู้ที่พักแรม
3. ที่พักแรมระยะยาว (Long Term Campground) ที่พักแรมที่พัฒนาขึ้นสำหรับการใช้ในประ โยชน์ระยะยาว โดยจะใช้เวลาอยู่ในพื้นที่พักแรมเป็นส่วนใหญ่
4. ที่พักแรมแบ่งเป็นส่วนย่อย (Forest Campground) แต่ละส่วนมีลักษณะเป็นพื้นที่ส่วนตัวสำหรับครอบครัว
5. ที่พักแรมชั่วคราว (Peak Load Camp) ที่ออกแบบขึ้นเพื่อใช้ในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น
6. ที่พักแรมที่กำหนดขึ้นเฉพาะจุด (Back Country Campground) อยู่ห่างไกลจากถนนมีสิ่งอำนวยความสะดวกน้อย
7. ที่พักแรมในพื้นที่อนุรักษ์ (Wilderness Campground) อยู่ในพื้นที่ที่เปราะบาง ไม่เน้นการพัฒนาพื้นที่

ในต่างประเทศที่พักแรมแบบแคมป์ปิ้งถือเป็นรูปแบบหลัก โดยมีการเปลี่ยนวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการพักแรมมาให้ความสำคัญกับรูปแบบการพักแรมด้วยเต็นท์ เนื่องจากแรงจูงใจที่ต้องการสัมผัสธรรมชาติ หรือแหล่งท่องเที่ยว โดยไม่ต้องใช้บริการจากโรงแรมหรือภัตตาคารที่มีค่าใช้จ่ายสูง โดยต้องประกอบด้วย ด้านสุขอนามัย ความปลอดภัย และแหล่งที่ดึงดูดใจ

สำหรับประเทศไทยส่วนใหญ่เป็น 1) ที่พักแรมที่ต้องการสถานที่เป็นเสมือนบ้านพัก ซึ่งพบเห็นในอุทยานแห่งชาติที่มีการจัดการพื้นที่พักแรมด้วยดี 2) ที่พักแรมชั่วคราว เป็นการพัฒนาที่พักเพื่อรองรับการเพิ่มจำนวนของนักท่องเที่ยวในระยะสั้นๆ เช่น ช่วงเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในอุทยานเป็นจำนวนมากจะมีการเตรียมพื้นที่สำรองไว้และ 3) ที่พักแรมในพื้นที่อนุรักษ์ จะพบในอุทยานแห่งชาติที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเดินป่าในระยะไกล

นิคม จารุมณี (2536) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจบริการที่พัก หรือที่พักแรมที่มีความหลากหลายและแตกต่างกัน ดังนี้

1. ประเภทห้องพักและที่พักแรม สำหรับนักท่องเที่ยวมีหลากหลายรูปแบบแตกต่างกันออกไป โดยจะกล่าวถึงที่พักแรมที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ดังนี้

1.1 โรงแรม (Hotels) อาจหมายถึงบ้านพักตั้งแต่ 10 ห้องจนถึง 10,000 ห้อง ที่เป็นอาคารขนาดใหญ่ มีห้องประชุมสัมมนา สนามกีฬา สระว่ายน้ำ สนามเทนนิส ภัตตาคารร้านอาหาร บาร์ที่ให้บริการความบันเทิง และห้องพักบริการตลอด 24 ชั่วโมง

1.2 มอเตอร์โฮเทล (Motor Hotel) หมายถึง ที่พักตั้งแต่ 30-300 ห้อง และมักจะตั้งอยู่ตามเส้นทางหลวงสายหลัก ที่เชื่อมระหว่างเมืองใหญ่ๆ หรือภาคต่าง ๆ และมีสถานที่จอดรถยนต์โดยไม่คิดมูลค่า

1.3 โมเทล (Motels) เป็นรูปแบบหนึ่งของมอเตอร์โฮเทล ให้บริการเฉพาะห้องพักแรมเท่านั้น โดยไม่มีการบริการและการอำนวยความสะดวกอื่น เช่น ภัตตาคาร ส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณริมถนนหลวงสายต่าง ๆ และมุ่งจะให้บริการแก่นักเดินทางหรือนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักแบบประหยัด

1.4 โรงแรมเศรษฐกิจ หรือ โรงแรมแบบประหยัด (Budget Motels) เป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการความประหยัดปราศจากการรบกวน สะอาด ทันสมัย

1.5 รีสอร์ท โฮเทล (Resort Hotels) เป็นที่พักแรมตามบริเวณที่มีทัศนียภาพสวยงามตามธรรมชาติ ที่พักประเภทนี้จะไม่ได้รับความนิยมจากนักเดินทางชั่วคราวระยะสั้น ๆ

1.6 คอนโดมิเนียม โฮเทล (Condominium Hotels) เป็นการรวมเอาโรงแรมกับห้องชุดเข้าด้วยกัน บุคคลที่ซื้อจากบริษัทผู้สร้างมีฐานะเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ผู้ถือกรรมสิทธิ์จะทำสัญญากับบริษัทผู้ขายหรือบริษัทที่สามที่จะเข้ามาบริหาร และร่วมดำเนินการ เพื่อดำเนินการธุรกิจโรงแรมหรือเปิดให้นักท่องเที่ยวมาเช่าพัก เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่จะเข้ามาพักในช่วงเวลาหนึ่ง ในรอบหนึ่งปีต้องกำหนดชัดเจน และจ่ายค่าเช่าในอัตราพิเศษ บริษัทหรือผู้ดำเนินการบริหาร โรงแรมจะเป็นผู้ได้รับค่าดำเนินการ และค่าเช่าห้องพัก

1.7 ที่พักประเภทถือกรรมสิทธิ์ร่วมกัน (Timesharing) เป็นรูปแบบพิเศษของเจ้าของกรรมสิทธิ์คอนโดมิเนียม โดยการเฉลี่ยค่าใช้จ่ายร่วมทุนกันซื้ออาคารชุด หรือคอนโดมิเนียม แล้วกำหนดช่วงเวลาในแต่ละคนไปใช้บริการในแต่ละรอบปี

1.8 เพนชัน (Pensions) เป็นที่พักซึ่งเจ้าของเป็นผู้ดำเนินการเอง เจ้าของที่พักประเภทนี้จะอาศัยอยู่ในอาคารเพนชัน เนื้อที่ที่แบ่งให้เขาจะมีไม่มาก

1.9 พาราเดอร์ส (Paradors) เป็นที่พักเฉพาะในประเทศสเปนส่วนใหญ่จะเป็นปราสาทหรือวังโบราณ โบสถ์ หรือสำนักชี ซึ่งได้รับการดัดแปลงให้เป็นสถานที่พักแรมนักท่องเที่ยว โดยหน่วยงานของรัฐบาลจะเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชม และพักค้างคืนในสถานที่เหล่านั้น เพื่อแสวงหารายได้มาช่วยเหลืองบประมาณในการบำรุงรักษาสถานที่เก่าแก่เหล่านี้ให้มีคุณค่าต่อไปในด้านการท่องเที่ยว

1.10 เกสต์เฮ้าส์ (Guesthouse) เป็นที่พักที่เจ้าของบ้านแบ่งให้นักท่องเที่ยวได้เข้าพักแรมส่วนใหญ่จะอยู่ในย่านชุมชน หรือเมืองใหญ่ ๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะมาเช่าพักค้างแรมเฉพาะในเวลาว่างคืน ส่วนกลางวันนั้นจะออกเดินทางท่องเที่ยวชมบ้านชมเมือง หรือธรรมชาติที่สวยงามต่าง ๆ ราคาเช่าจะอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ มีเตียงสะอาด และห้องน้ำรวมไว้บริการ ปัจจุบันได้มีการพัฒนาคุณภาพให้ดีขึ้นเป็นอย่างมากสถานที่พักแรมกลางแจ้ง (Campground) สำหรับตลาดนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม สถานที่พักแรมกลางแจ้งได้รับความนิยมค่อนข้างสูง สำหรับการพักแรมเพียง 1-2 คืน สถานที่พักแรมกลางแจ้งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก

2. การตั้งอัตราค่าห้องพัก (Room Rate) โรงแรมตามปกติทั่วไป จะมีอัตราค่าห้องพักสูงสุดที่ทางโรงแรมจะเรียกเก็บจากผู้เข้าพักแต่ละห้อง ซึ่งทั้งนี้ขึ้นกับจำนวนของผู้เข้ามาพักในแต่ละห้องพัก อัตราค่าที่พักที่เรียกเก็บดังกล่าวนี้รู้จักกันในนาม เร็ครเรตส์ (Rack Rate) ในบางประเทศ หรือบางท้องถิ่นได้มีการกฎหมายกำหนดให้ทางโรงแรมต้องคิดป้ายราคาเร็ครเรตส์นี้ให้ชัดเจนเพื่อให้แขกให้มองเห็น ได้ง่าย แต่ในความเป็นจริงแล้วราคาเร็ครเรตส์นี้ก็ไม่ได้เป็นราคาที่แขกต้องจ่ายจริง ซึ่งโรงแรมก็มีลักษณะเช่นเดียวกับบริษัทการบินที่มีระบบราคาต่อเนื่องกันหรือการลดราคาเป็นพิเศษด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ โรงแรมจึงนิยมเสนอราคาห้องพักที่ต่ำกว่าเป็นจริงให้แก่แขกพิเศษ เฉพาะกลุ่มต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มบุคคลต่าง ๆ หรือแขกเข้ามาพักในโรงแรมมากขึ้น เช่น โรงแรมจะเสนอราคาพิเศษแก่ ข้าราชการ พนักงาน บริษัทการบิน นักธุรกิจที่เดินทางท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน และกลุ่มคนอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ได้กล่าวถึงบริการที่ต้องคำนึงถึงเพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยว เจริญวิเศษที่สำคัญ คือ 1) การบริการที่พัก/อาหาร ได้แก่ โรงแรมและบังกะโล บ้านพักรับรองในเขตอุทยานแห่งชาติของกรมป่าไม้ ที่พักของทางราชการ ที่พักในบ้าน (Homestay) 2) บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์ พบว่า ปัจจุบันยังขาดมาตรฐานและทิศทางในการดำเนินงาน ซึ่งผู้ให้บริการต้องการคำแนะนำที่ถูกต้องและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังขาดมัคคุเทศก์เฉพาะที่สามารถให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างละเอียดชัดเจน ควรมีเอกสารข้อมูลก่อนการเดินทาง การแนะนำการปฏิบัติระหว่างเดินทาง และจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการเดินทาง และอีกประการหนึ่งคือ นักท่องเที่ยวขาดความเข้าใจในการท่องเที่ยวเจริญวิเศษ แหล่งท่องเที่ยวขาดการดูแลเอาใจใส่และถูกทำลายหรือทำให้เสื่อมโทรม ปัญหาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเป็นปัญหาสำคัญที่ผู้ประกอบการไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ด้านการรักษาความสะอาด การส่งเสียงดัง การไม่เข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจบริเวณเขตชายแดนไทย-ลาว

ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์ (2542) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้มีผลกระทบทางบวกต่ออัตราความเติบโตของเศรษฐกิจ รายได้ของรัฐในรูปของภาษีจากการท่องเที่ยวก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตามการขยายตัวของการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศที่สำคัญ และเนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานมาจึงเป็นแหล่งรายได้และแหล่งจ้างงานของประเทศที่สำคัญ

วันชัย ศิริชนะ (2543) ได้กล่าวถึงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (GMS) หรือหกเหลี่ยมเศรษฐกิจอันประกอบด้วยประเทศไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม พม่า และจีน (มณฑลยูนนาน) มีปัจจัยที่ต้องพิจารณา คือ 1) สภาพทางภูมิศาสตร์ของประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคุ่มน้ำโขงมีความคล้ายคลึงกัน 2) ลักษณะทางเศรษฐกิจ มีความแตกต่างกัน แต่มีเจตนารมณ์ที่จะร่วมมือกันทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิด เพื่อส่งเสริมการขยายตัวทางการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม การเกษตร และบริการ ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มขีดความสามารถและโอกาสทางเศรษฐกิจในเวทีโลก โดยแบ่งการพัฒนาความร่วมมือออกเป็น 7 สาขาใหญ่ ได้แก่ สาขาคมนาคมขนส่ง สาขาพลังงาน สาขาสื่อสารโทรคมนาคม สาขาท่องเที่ยว สาขาสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสาขาการค้าการลงทุน

Thea Sinclair, M., and Stabler, M. (1997) การท่องเที่ยวทำให้เกิดการพัฒนาภูมิภาคหรือท้องถิ่น และทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ กิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นหรือประเทศให้เป็นเพื่อการท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของพื้นที่ และส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรง (direct effect) หมายถึง ผลกระทบเบื้องต้นหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นกับบุคคล ธุรกิจหรือปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวโดยตรง เช่น ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร และเครื่องดื่ม ร้านขายสินค้าที่ระลึก สถานบันเทิง ส่วนทางอ้อม (indirect effect) หมายถึง ผลกระทบลำดับต่อ ๆ ไปที่เกิดขึ้นกับบุคคล ธุรกิจและปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ อันสืบเนื่องจากผลกระทบในลำดับแรกหรือที่คิดต่อค้าขาย ทำธุรกิจกับบุคคล ธุรกิจปัจจัยแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบโดยตรง จากการท่องเที่ยว

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติ ถิ่นสกุล (2536) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยและกลุ่มคนโคจีน พบว่ามีแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนี้

1. ผ่อนคลายกฎระเบียบต่างๆ ในการผ่านแดนเพื่อให้คนต่างด้าวและผู้อพยพชาวอินโดจีนเดินทางเข้าออกจากประเทศไทยไปสู่อินโดจีนได้สะดวกขึ้น

2. สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในอินโดจีน ร่วมมือกับรัฐประเทศในอินโดจีน ในการหามาตรการรักษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมไว้ให้ยั่งยืน

3. ให้ความร่วมมือกับรัฐบาลประเทศอินโดจีน โดยการร่วมพัฒนาและการลงทุนเพื่อยกระดับการบริหารงานทางการ โรงแรม ภัตตาคารและร้านค้าของที่ระลึก

4. ระบบเครือข่ายในการออกหนังสือเดินทางเพื่อทางเข้าประเทศในกลุ่มอินโดจีนให้สะดวกกว่าปัจจุบันเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวประเภทบุคคลมากขึ้น

นาตชา รนพลเกียรติ (2547) ได้ทำการศึกษาการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในความคิดเห็นของผู้ชำนาญการเฉพาะด้านหรือผู้ทรงคุณวุฒิ เรียงตามลำดับคะแนนจากมากไปน้อย คือ การบริหาร การตลาด ทรัพยากรและการบริการ สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมจากการเก็บข้อมูลจากเกษตรกร แล้วทำการวิเคราะห์ความแปรปรวน คือ การตลาด การบริการ และทรัพยากร นอกจากนี้ยังได้ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมแยกตามกลุ่มพืชที่ปลูก คือ กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับมีศักยภาพมากกว่ากลุ่มพืชผัก กลุ่มพืชผักมีศักยภาพด้านการบริการมากกว่ากลุ่มสมุนไพรและกลุ่มไม้ดอก ไม้ประดับมีศักยภาพด้านการตลาดมากกว่ากลุ่มสมุนไพร ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม แยกตามองค์ประกอบการท่องเที่ยว คือ ทรัพยากรและการตลาดมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง การบริการมีศักยภาพอยู่ในระดับต่ำ ส่วนภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในอำเภอวังน้ำเขียวมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา คือ การตลาด ทรัพยากร และการบริการ

นิรันดร์ บุญเนตร (2549) ได้ทำการศึกษาวิจัยศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ชาวบ้านแม่กำปองมีศักยภาพสูงในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน อันเนื่องมาจากชุมชนมีความพร้อมพื้นฐานที่สำคัญที่เป็นศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งในด้านบริบทนิเวศและกายภาพชุมชนอยู่บนภูเขาสูงที่มีความสมดุลตามธรรมชาติมีทัศนียภาพที่สวยงามของสิ่งแวดล้อม และสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดปี ด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่า มีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและมีคุณค่าวัฒนธรรมคนเมืองเหนือที่ดำรงชีพด้วยการปลูกเมืองในป่าชุมชนสืบทอดมายาวนานจนเป็นวัฒนธรรมที่หาได้ยาก พร้อมกันนั้นชาวบ้านยังสามารถธำรงรักษาป่าชุมชนของตนเองได้อย่างสมบูรณ์และต่อเนื่อง และยังพบว่า ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการบริหารกิจการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนของตนเองทั้งหมดได้อย่างเหมาะสมกับ บริบทท้องถิ่นของคน ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวทั้ง 3 ด้านที่ศึกษา

ค้นพบนี้เป็นพื้นฐานสำคัญซึ่งจะทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหมู่บ้านสามารถดำเนินต่อไปอย่างมีคุณภาพ

บุญกวม มิตรเมืองไชย (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่องศักยภาพบ้านปากหลา ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เมืองหล้า แขวงอุดมไชย พบว่า ชุมชนบ้านปากหลามีทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะดั้งเดิม มีวัฒนธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศซึ่งมีองค์ประกอบการท่องเที่ยวหลากหลาย สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ ด้านศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวควรได้รับการปรับปรุงพัฒนา คือ สร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องให้แก่ชุมชน การจัดรูปแบบเพื่อการเรียนรู้ ป้ายบอกเส้นทางและสื่อความหมายแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน รวมทั้งกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมท่องเที่ยว ด้านศักยภาพความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวโดยการตั้งชมรมการท่องเที่ยวมีโครงสร้างที่ชัดเจน และด้านศักยภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ประเด็นการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและระบบสัญจรที่สำคัญที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนา คือ สถานีจอดรถทางเดินเท้า/เดินป่า ด้านสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ สถานีการให้บริการ สถานีพักแรม การจัดการความปลอดภัย และป้ายสื่อต่าง ๆ ควรได้รับการก่อสร้าง หน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องจึงให้การสนับสนุนงบประมาณ

บุปผา วงษ์พันธุ์ทา (2544) ได้ทำการศึกษาการประเมินศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษามีดังนี้ 1) ศักยภาพการรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอหัวหิน มีความจำเป็นไปได้สูงในเรื่องคุณค่าทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และความดึงดูดใจ ส่วนคุณค่าทางหาดทรายและน้ำทะเล ความสะดวกในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยภายนอก เช่น ด้านการตลาด การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ และนโยบายของอำเภอหัวหิน ที่ให้คนในท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายการรองรับการท่องเที่ยวด้วยตัวเอง การให้การศึกษาอบรม และสร้างความเข้าใจกับชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ นโยบายที่มีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และคนในท้องถิ่น ส่วนความคิดเห็นและแนวทางในการพัฒนาควรมุ่งเน้นในรูปแบบสำหรับระบบนิเวศแบบเขียวสงบมากที่สุด

ประกอบศิริ ภักดีพิณีจ (2545) ได้ทำการศึกษาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนริมกว๊านพะเยา: กรณีศึกษาชุมชนบ้านร่องไฮ ตำบลแม่ใส อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า

1. ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านร่องไฮ ชุมชนมีองค์ประกอบที่เหมาะสมสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนอยู่ในระดับมาก มีความต้องการในการพัฒนาชุมชนเพื่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในทุกด้าน คือ ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยว ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย และด้านการบริหารจัดการ

และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากในทุกด้าน คือ การร่วมวางแผน การร่วมดำเนินกิจกรรม การร่วมลงทุน และการร่วมติดตามประเมินผล

2. ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนกว๊านพะเยากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการมากในด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย และด้านการบริหารจัดการภายในชุมชนที่ให้เกิดความสะดวก แต่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลางด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

3. แนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านร่องไฮ จากการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนและความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้เสนอแนะแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนบ้านร่องไฮ ไว้ 6 แผนงาน คือ

- 3.1 แผนงานการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- 3.2 แผนงานการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน
- 3.3 แผนงานพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว
- 3.4 แผนงานพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน
- 3.5 แผนงานรักษาความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว
- 3.6 แผนงานพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน

พิพัฒน์ ชนินทุยทวงศ์. (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาเบื้องต้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่สวนป่าห้วยเกวียน-ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย จังหวัดลำปาง โดยอาศัยผลสรุปจากการออกแบบสอบถามนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างทั้งในกรุงเทพฯ และนักท่องเที่ยวที่ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย ตลอดจนผลสรุปจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยว เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวและพัฒนาบริการและกิจการการท่องเที่ยว เพื่อเสริมรายได้ให้กับองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้และชุมชนในท้องถิ่น โดยผลการวิเคราะห์ทางการเงินปรากฏว่า สำหรับโครงการที่มีระยะเวลาดำเนินการ 10 ปี โครงการมีความเหมาะสมที่จะลงทุนได้ เนื่องจากมีอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุนเท่ากับ 1: 1.11 มีอัตราผลตอบแทนภายในโครงการเท่ากับร้อยละ 21.87 และโครงการมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิประมาณ 33.02 ล้านบาท จึงตัดสินใจได้ว่าโครงการดังกล่าวมีความคุ้มค่าการลงทุนทางด้านเศรษฐกิจ

พรเทพ พรพรหมินทร์ (2529: 60) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของภาคเอกชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า การรวมกลุ่มของธุรกิจการท่องเที่ยวภาคเอกชนในส่วนภูมิภาค เช่น สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต จะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และช่วยแก้ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาคทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 6 ประการ คือ

1. เพื่อสนองนโยบายของรัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยว
2. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาค
3. เพื่อประสานงานกับภาครัฐและเอกชน และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการวางแผน

พัฒนาและส่งเสริม ตลอดจนการแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการท่องเที่ยวส่วนภูมิภาค

4. เพื่อส่งเสริมมาตรฐานการบริการท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาคให้เป็นที่ยอมรับและ
ประชาชนหันมาให้เป็นที่ยอมรับของตลาดการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ

5. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและข่าวสารระหว่าง
ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาค

6. เพื่อหารายได้นำไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาค
เพื่อศรี เจริญวานิช และ สมจิต จึงสงวนพรสุข (2540) ศึกษาการให้บริการของโรงแรมต่อ
ผู้ให้บริการศึกษาเปรียบเทียบของโรงแรมในประเทศไทย (หนองคาย) และในสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว (เวียงจันทน์) โดยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งผู้ให้บริการและผู้บริหาร โรงแรมดังนี้

ด้านพฤติกรรมการให้บริการ โรงแรม พบว่า มีพฤติกรรมการให้บริการ โรงแรมที่หนองคายและ
เวียงจันทน์ คล้ายคลึงกันกล่าวคือ บริการของ โรงแรมที่ให้บริการส่วนใหญ่ คือ บริการห้องพัก ห้องอาหารและ
สถานบริการ โค้ชบริการ โรงแรมในช่วงของปีและเดือนที่ไม่แน่นอนแต่นิยมใช้บริการในวันหยุดสุดสัปดาห์

ด้านมูลเหตุจูงใจและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ โรงแรม พบว่ามีมูลเหตุจูง
ใจในการใช้บริการ โรงแรมที่หนองคายและเวียงจันทน์คล้ายคลึงกันกล่าวคือ ทำเลที่ตั้งสะดวกสบาย ราคา
เหมาะสม และมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ โรงแรมคล้ายคลึงเช่นเดียวกันคือ ให้ความสำคัญ
มากในปัจจัยของบรรยากาศ โรงแรม การบริการดี พนักงานกริยาวาจาสุภาพ และระบบความปลอดภัย แต่
การตัดสินใจใช้บริการ โรงแรมที่เวียงจันทน์ จะให้ความสำคัญเรื่องระบบความปลอดภัยมากกว่าที่หนองคาย
เปรียบเทียบการให้บริการและระดับความพอใจในการใช้บริการ โรงแรม พบว่ามีค่าเฉลี่ยจำนวนครั้งในการ
ใช้บริการที่ไม่แตกต่างกัน มีการใช้บริการของ โรงแรมที่คล้ายกันคือ ที่พัก ห้องอาหาร สถานบันเทิง กลุ่ม
ผู้ให้บริการมีอาชีพคล้ายกันคือ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน และนักธุรกิจ แต่มี
กลุ่มผู้ให้บริการ โรงแรมแตกต่างกันกล่าวคือ โรงแรมที่หนองคายส่วนใหญ่ผู้ให้บริการเป็นชาวไทย แต่
โรงแรมที่เวียงจันทน์ส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติและมีใจคนลาว เมื่อเปรียบเทียบระดับความพอใจในการใช้
บริการ โรงแรมจากผู้เคยใช้บริการ โรงแรมทั้งสองแห่งแล้ว พบว่า มีระดับความพอใจในการใช้บริการ
โรงแรมที่หนองคายมากกว่าที่เวียงจันทน์ โดยมีระดับความพอใจมากในเรื่องบรรยากาศ ทำเลที่ตั้งและความ
ปลอดภัย ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการของ โรงแรม มีปัญหาและอุปสรรคในการบริการที่เหมือนกัน
ในบางส่วน กล่าวคือ ปัญหาด้านบุคลากร ไม่มีคุณภาพ ขาดความรู้ในเรื่องของภาษาต่างประเทศและด้าน
บริการ ทำเลที่ตั้งในเรื่องสถานที่ไม่เหมาะสม และมีบริการที่ไม่หลากหลาย ไม่ครบวงจร รวมทั้งค่าบริการที่
สูงเกินไป ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่แตกต่างกันค่อนข้างชัดเจน คือ ความทันสมัย คุณภาพมาตรฐานของ
โรงแรม รวมทั้งระเบียบข้อบังคับต่างๆ ซึ่ง โรงแรมที่หนองคายจะ ได้มาตรฐานมากกว่าและมีกฎระเบียบที่ไม่
เข้มงวดเท่าโรงแรมที่เวียงจันทน์

สมใจ ไข่มุกแก้ว (2548) ได้ศึกษาการประเมินศักยภาพและความต้องการในการจัดการการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านบางปรู จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการประเมินศักยภาพของชุมชนบ้านบาง

ปรุ พบว่า ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แนะแนวโน้มคะแนนของประชาชนทั่วไป 1.87 ต่ำกว่าคะแนนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ 2.07 เล็กน้อย และเมื่อพิจารณาปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้วปรากฏว่าปัจจัยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านพื้นที่ รองลงไป ได้แก่ ปัจจัยด้านกิจกรรมและกระบวนการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและปัจจัยด้านการจัดการเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามลำดับ ส่วนผลการศึกษาคำความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างในชุมชนพบว่า ชุมชนมีความต้องการร่วมกำหนดแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ต้องการร่วมรับทราบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานต้องการเข้าร่วมจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรภายในท้องถิ่นจัดกิจกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยวตามลำดับ

สำหรับแนวทางเพิ่มศักยภาพของชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐควรเข้ามาสนับสนุนในด้านต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การอบรมในด้านการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว การตลาด การบริการด้านต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนต่อไป

สมชาย สนั่นเมือง (2541) ได้ทำการศึกษาถึงชุมชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า ความเกี่ยวข้องของชุมชนกับการท่องเที่ยวสามารถกำหนดได้ในสองลักษณะ ได้แก่ 1) ผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ และ 2) ผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งจำเป็น ตั้งแต่การเตรียมการ การวางแผน การควบคุมดูแล การใช้ทรัพยากร การมีส่วนร่วมในการให้บริการ และได้รับประโยชน์จากการบริการ โดยชุมชน ซึ่งจะต้องตระหนักถึงทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ประการสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมที่ดี ต้องให้ความสำคัญในการรวมกลุ่มมากกว่าส่วนบุคคล

สุทธิชัย อบอุ่น (2541) ได้ทำการศึกษาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนเส้นทางสายลำน้ำกก พบว่า ชุมชนมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีศักยภาพในปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่นการให้คำแนะนำความรู้ในการรักษาสถานที่ท่องเที่ยว การจัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อรักษาความปลอดภัย การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ซึ่งมีผลมาจากการมีศักยภาพทางกายภาพของชุมชนเอง และการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น

สุภาภรณ์ หาญทอง (2543) ได้ทำการศึกษาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่าศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว มีศักยภาพค่อนข้างต่ำ เนื่องจากขาดหน่วยงานหลักที่จะรับผิดชอบด้านการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัด งบประมาณไม่เพียงพอขาดการบริหารจัดการที่ดี ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ ปัญหางบประมาณที่ไม่เพียงพอและมีอยู่จำกัด จำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอกับงานและขนาดของพื้นที่รับผิดชอบ ปัญหาในเรื่องการประสานงานและขาดความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก

และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ซึ่งไม่ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ตลอดจนปัญหาคนในพื้นที่ซึ่งขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยว ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง

ศฤงษ์ แสงอริญ (2541) ได้ศึกษาศักยภาพและแนวทางการจัดการอุทยานแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จังหวัดพังงา โดยการวิจัยนี้ได้ใช้แบบสอบถามในการสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้สถิติอย่างง่ายในการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้สมการถ่วงน้ำหนัก (weighting score method) เพื่อคำนวณหาระดับศักยภาพของพื้นที่ ระดับศักยภาพของการบริหารจัดการ และระดับผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะพื้นที่และองค์ประกอบด้านทรัพยากรธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงามีศักยภาพสูงต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การบริหารจัดการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีศักยภาพปานกลาง การให้บริการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยผู้ประกอบการ/ราษฎรท้องถิ่นมีศักยภาพสูง โดยมีผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง

ศุนย์วิจัยป่าไม้ (2538) ทำการศึกษาวิจัยโครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศกรณีภาคใต้ ทำการกำหนดระดับของศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และระดับของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดเนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยวิธี weighting score method โดยจากการศึกษาศักยภาพในความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของพื้นที่ธรรมชาติใน 14 จังหวัดภาคใต้พบว่าจากการศึกษาข้อมูลทัศนภูมิ และการสำรวจพื้นที่ธรรมชาติทั้งสิ้น 109 แห่ง มีพื้นที่ที่เหมาะสมมากในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จำนวน 16 แห่ง กระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ พังงา กระบี่ สตูล พัทลุง สุราษฎร์ธานี สงขลา นราธิวาส และนครศรีธรรมราช ซึ่งส่วนใหญ่มีสภาพเป็นพื้นที่คุ้มครองหรือพื้นที่อนุรักษ์ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และวนอุทยานต่าง ๆ ที่อยู่ในความดูแลของกรมป่าไม้ เช่น อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาประบางคราม จังหวัดกระบี่ อุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น นอกจากนี้มีพื้นที่เหมาะสมน้อยในการเป็นแหล่งเชิงอนุรักษ์จำนวน 39 แห่ง และส่วนใหญ่มีความเหมาะสมปานกลาง 54 แห่ง

อิทธิพล ไทยกมล. (2545). ได้ทำการศึกษาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาชุมชนตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชนจำนวน 50 คน วิเคราะห์ค่าสถิติโดยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และประเมินศักยภาพโดยวิธีสมการถ่วงน้ำหนัก (weighting score method) ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยบ่งชี้เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วย ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่ ปัจจัยด้านการจัดการการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมจากปัจจัยดังกล่าว เมื่อนำมาประเมินศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่าชุมชนตำบลบางหญ้าแพรกมีศักยภาพในระดับปานกลาง

De Haas. (2002) ได้ทำการศึกษาเรื่องความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ที่มีขนาดเล็ก โดยผู้วิจัยได้เลือกเกาะ Niue ในแปซิฟิกใต้ เป็นพื้นที่ในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของ Niue มีความยั่งยืนเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมเท่านั้น ส่วนในด้านเศรษฐกิจนั้นยังไม่เกิดความยั่งยืน เนื่องจาก Niue เป็นเกาะที่อยู่ห่างไกล ทำให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงและมีเที่ยวบินที่จำกัด ดังนั้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนทางเศรษฐกิจจึงจำเป็นต้องชักจูงนักท่องเที่ยวที่มีรายได้สูงให้เดินทางมาท่องเที่ยว นอกจากนี้ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนยังต้องให้ความสำคัญกับขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และต้องพยายามรักษาสมดุลระหว่างองค์ประกอบทั้ง 3 ได้แก่ สิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

Sindiga. (1999) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ (Alternative Tourism) และการพัฒนาที่ยั่งยืน ในประเทศเคนยา ผลการศึกษาพบว่า การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพมีส่วนช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยว ในขณะที่เคียวกันการท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของรายได้ซึ่งนำมาใช้เพื่อการอนุรักษ์ และการพัฒนาชุมชน อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่มีความจำเป็นที่ต้องเป็นการพัฒนาในพื้นที่ที่มีขนาดเล็ก หรือการเป็นเจ้าของกิจการการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกคาดหวังว่าจะต้องเป็นส่วนหนึ่งในรูปแบบการพัฒนา ผลการศึกษายังพบอีกว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ให้ความสำคัญกับบทบาทของชุมชนในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเป็นเจ้าของ ในการจัดการ และในการมีบทบาทในทางธุรกิจการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น

Hao; Var; & Chon. (2003) ได้ทำการศึกษาถึงรูปแบบการประมาณการณ์นักท่องเที่ยวจากตลาดหลักที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่สำคัญที่มีผลต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว ได้แก่ รายได้ ค่าใช้จ่ายระหว่างการท่องเที่ยว อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตรา และจำนวนห้องพัก นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมการขาย และความไม่แน่นอนทางการเมืองจะส่งผลต่อการเลือกเดินทางเช่นกัน

Holloway, J. (1994) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ส่วนของอุตสาหกรรมการบริการ: บริการที่พักแรมและการบริการอาหาร" ว่าขั้นตอนที่ควรจะเตรียมการให้นักศึกษากับความหลากหลายของข้อมูลข่าวสารที่จะทำให้ให้นักศึกษาเหล่านั้นมีความสามารถคืออธิบายโครงสร้างและธรรมชาติของส่วนของงานในอุตสาหกรรมการบริการ การจำแนกประเภทต่างๆ ของที่พักแรมนักท่องเที่ยวที่ต่างชนิดกันและการบริการด้านอาหาร จะระบุถึงวิธีการที่ที่พักแรมจัดแบ่งเป็นระดับและรวมถึงการแยกแยะระดับของปัญหาเหมือนกัน ลำดับของ AAA หรือ Michelin stars ที่จะเข้าใจว่าธรรมชาติของความคั่งค้างที่ที่พักแรมและส่วนของ การตอบสนองที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบและความต้องการของเวลาที่เปลี่ยนไป และควรจะตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนของอุตสาหกรรมการบริการและส่วนอื่นๆ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ขั้นตอน ปฐมภูมิที่ควรตระหนักถึงกับตัวอย่างธุรกิจที่พักแรมและส่วนการบริการอาหารควรจะรวมกับการดูแลช่วยเหลือสนับสนุนด้านที่พักแรมและความแตกต่างระหว่าง โรงแรมขนาดใหญ่ที่มีเรือขายกับธุรกิจขนาดย่อม

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

ร.ร.
TN
910
TS
9132

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมอย่างยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขตชายแดนไทย-ลาว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดหนองคาย และ จังหวัดมุกดาหาร โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

1. สถานบริการที่พักแรม และผู้ประกอบการสถานบริการที่พักแรม
2. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในธุรกิจสถานบริการที่พักแรม เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชน
3. ผู้ใช้บริการสถานที่พักแรม(โรงแรม/เกสต์เฮาส์/บังกาโล/รีสอร์ท) ในจังหวัดหนองคาย จำนวน 248,906 คน และจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 148,955 คน (ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยว พ.ศ.2550 จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

กลุ่มตัวอย่าง

1. การเลือกสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นตัวอย่าง มีเกณฑ์ในการเลือกคือ เป็นสถานบริการที่พักแรมที่เปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าพักอาศัยได้ และตั้งอยู่ภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากนั้นทำการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้สถานบริการที่พักแรมจำนวน 7 แห่ง โดยแบ่งเป็นสถานบริการที่พักแรมในจังหวัดหนองคาย 3 แห่ง และสถานบริการที่พักแรมในจังหวัดมุกดาหาร 4 แห่ง ดังนี้

ตาราง 1 สถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นตัวอย่าง

ชื่อสถานบริการที่พักรวม	สถานที่ตั้ง	
	อำเภอ	จังหวัด
1. อุทยานแห่งชาติภูผาทิบ	เมือง	มุกดาหาร
2. อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว	คอนคาถ	มุกดาหาร
3. วนอุทยานคางบั้งอี	นิคมคำสร้อย	มุกดาหาร
4. วนอุทยานน้ำตกธารทิพย์	สังคม	หนองคาย
5. บ้านวังน้ำออกโฮมสเตย์	สังคม	หนองคาย
6. บ้านสีกาโฮมสเตย์	เมือง	หนองคาย
7. บ้านภูโฮมสเตย์	หนองสูง	มุกดาหาร

2. การเลือกตัวอย่างหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในธุรกิจสถานบริการที่พักรวมทำการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชน

3. การกำหนดขนาดตัวอย่างของผู้ใช้บริการสถานที่พักรวมจะใช้ตารางการคำนวณขนาดตัวอย่างจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์) ดังนี้

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร (จังหวัดหนองคาย จำนวน 248,906 คน และจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 148,955 คน) รวม 397,861 คน

k = 1.96 (ระดับความเชื่อมั่น 95%)

V = 1 (ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรปรวน)

E' = 0.15 (สัดส่วนความผิดพลาดที่ยอมรับได้ของค่าประมาณที่ได้จากการ

สำรวจ)

$$n = \frac{Nk^2V^2}{k^2V^2 + NE'^2}$$

$$= 171$$

เมื่อเทียบสัดส่วน จะได้ขนาดตัวอย่างของจังหวัดหนองคาย จำนวน 107 คน และจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 64 คน ทำการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) เกี่ยวกับศักยภาพและแนวทางการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมอย่างยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนป่าดงพญาไฟ-ผืนป่าภูผาเหล็ก จังหวัดเลย จำนวน 3 ชุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพและแนวทางการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมอย่างยั่งยืน ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนป่าดงพญาไฟ-ผืนป่าภูผาเหล็ก จังหวัดเลย
2. ทบทวนวัตถุประสงค์ของการศึกษา กรอบแนวความคิด สมมุติฐาน และนิยามศัพท์เพื่อกำหนดโครงสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ตามตัวแปรที่กำหนด

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ (Try-out)
2. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยผู้วิจัยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficiency) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.87
3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

ลักษณะแบบสอบถาม

ชุดที่ 1 เป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด เพื่อศึกษาข้อมูลสถานบริการที่พักแรมได้แก่ประเภทของสถานบริการที่พักแรม จำนวนห้องพัก ราคาห้องพัก จำนวนห้องพักที่ขายได้ตลอดทั้งปี จำนวนชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้าพักตลอดทั้งปี

ชุดที่ 2 เป็นแบบปลายเปิด เพื่อศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมอย่างยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนป่าดงพญาไฟ-ผืนป่าภูผาเหล็ก จังหวัดเลย แบ่งเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ศักยภาพของสถานบริการที่พักแรม ได้แก่ ด้านจำนวนและความเพียงพอ ด้านคุณภาพห้องพัก (ความเหมาะสมของราคาห้องพัก) ด้านพนักงานให้บริการ ด้านการบริการต่างๆ ด้านการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ และด้านอื่นๆ

ส่วนที่ 2 ศักยภาพของหน่วยงานรัฐบาล และผู้ประกอบการที่ให้ความร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบปลายปิดเพื่อให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและเสนอแนวทางในการให้บริการและพัฒนาสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุดที่ 3 เป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนป่าดงพญาไฟ-ผืนป่าภูผาเหล็ก จังหวัดเลย และศึกษาความพึงพอใจของ

ผู้ให้บริการสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นคำถามทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมในการท่องเที่ยว ได้แก่ การรับทราบข้อมูลการท่องเที่ยว วัตถุประสงค์หลักในการเดินทาง ลักษณะการเดินทาง ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง บุคคลที่ร่วมเดินทาง ระยะเวลาในการพักค้างคืน ค่าใช้จ่าย และสถานที่ที่ไปท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ให้บริการสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป ด้านพนักงาน ด้านคุณภาพของห้องพัก และด้านบริการอื่น ๆ ที่มีในที่พักรวม โดยให้คะแนนแต่ละข้อตามเกณฑ์ที่กำหนด (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 100) คือ

เห็นด้วยมากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
เห็นด้วยมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

ตอนที่ 4 เป็นแบบปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสถานบริการที่พักรวมอย่างยั่งยืน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ชุดที่ 1

1. รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากสถานที่พักรวมตัวอย่าง และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในธุรกิจสถานบริการที่พักรวม เพื่อการศึกษาข้อมูลสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดมุกดาหาร

2. ใช้การสังเกตการณ์(Observation) เพื่อเก็บข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องและการประเมินคุณภาพและการบริการของสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บริเวณชายแดน ไทย-ลาว จังหวัดหนองคาย และ จังหวัดมุกดาหาร

ชุดที่ 2

1. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-dept interview) เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์โดยใช้การสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการ และหน่วยงานราชการ ดังนี้

1.1 แบบสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ (The informal conversation) การถามจะไม่มีการเตรียมประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้า เพียงวางกรอบโครงสร้างที่จะสัมภาษณ์ไว้กว้างๆ ไม่เรียงลำดับคำถาม เพียงเปิดประเด็นในการพูดคุยและได้ข้อมูลที่ละเอียดในมุมมองของผู้สัมภาษณ์ โดยไม่กั๊กวลหรือระมัดระวัง เป็นการเปิดกว้างให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

1.2 การสัมภาษณ์แบบตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า (The interview guide) ผู้วิจัยจะเตรียมคำถามประเด็นต่างๆ ที่ต้องการข้อมูลไว้ล่วงหน้า แต่การถามอาจจะไม่เรียงลำดับรวมทั้งอาจมีการสอบถามเพิ่มเติมในประเด็นเกี่ยวเนื่องที่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลมาหรือพบประเด็นใหม่ เพื่อประโยชน์ต่อการวิเคราะห์มากขึ้น

2. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ค้นคว้าจากหนังสือ บทความ เอกสารทางราชการและงานวิจัย เพื่อศึกษาทฤษฎี หลักเกณฑ์หรือผลการศึกษา ตลอดจนองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาสภาพของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศไทย-ลาวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดมุกดาหาร และองค์ความรู้อื่นๆ

ชุดที่ 3

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ในจังหวัดหนองคายและจังหวัดมุกดาหารจะใช้วิธีการเก็บโดยผู้วิจัยแบบบังเอิญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังนี้

1. การประมวลผลข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (The Statistical Package for the Social Sciences) โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม
- 1.2 บันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสลงในแบบบันทึกข้อมูลและเครื่องคอมพิวเตอร์
- 1.3 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
- 1.4 ประมวลผลข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานดังนี้

2.1 วิเคราะห์สถิติเชิงบรรยาย ตามลักษณะแบบสอบถามดังนี้

ชุดที่ 1

ข้อมูลสถานบริการที่พักแรมในด้านต่างๆ เป็นการสรุปและบรรยายความ

ชุดที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพ ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา
สถานบริการที่พักแรมอย่างยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขตชายแดนไทย-ลาว เป็นการสรุปและ
บรรยายความ

ชุดที่ 3

ข้อมูลตอนที่ 1 และ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมในการท่องเที่ยวของกลุ่ม
ตัวอย่าง วิเคราะห์โดยสถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ข้อมูลตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พัก
แรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
Deviation)

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พัก
แรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ(บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	ความพึงพอใจระดับมากที่สุด

ข้อมูลตอนที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ เป็นการสรุปและบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติสำหรับการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha
Coefficient) ของครอนบราว (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 107)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพและการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมอย่างยั่งยืน ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนป่าดงพญาไฟ-ผืนป่าภูผาเหล็ก จังหวัดเลย-ลาว ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการสื่อความหมายผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. ผลการวิจัยศักยภาพของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนป่าดงพญาไฟ-ผืนป่าภูผาเหล็ก จังหวัดเลย-ลาว
2. ผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนป่าดงพญาไฟ-ผืนป่าภูผาเหล็ก จังหวัดเลย-ลาว
3. ผลการวิจัยสภาพทั่วไปและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนป่าดงพญาไฟ-ผืนป่าภูผาเหล็ก จังหวัดเลย-ลาว
4. ผลการวิจัยความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนป่าดงพญาไฟ-ผืนป่าภูผาเหล็ก จังหวัดเลย-ลาว
5. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผืนป่าดงพญาไฟ-ผืนป่าภูผาเหล็ก จังหวัดเลย-ลาว ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาศักยภาพของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว

ผลการศึกษาศักยภาพของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการสถานบริการที่พักแรม หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในธุรกิจสถานบริการที่พักแรม เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชน พบว่า ด้านจำนวนและประเภทของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ในส่วนของสถานบริการที่พักแรมแบบโฮมสเตย์พบว่ามียุทธศาสตร์ที่สูงเนื่องจากมีจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสม โดยมีอัตราการเข้าพักเพียงร้อยละ 3.33 – 6.0 ส่วนสถานบริการที่พักแรมที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติมียุทธศาสตร์ปานกลางเนื่องจากมีห้องพักจำนวนน้อย ไม่มีขนาดให้เลือกหลากหลายและมีราคาที่สูงเกินไป โดยมีอัตราการเข้าพักเพียงร้อยละ 0.37 – 2.08 นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นวนอุทยานมียุทธศาสตร์ต่ำ เนื่องจากมีเฉพาะที่กางเต็นท์เท่านั้น ดังตารางที่ 2-4

ด้านลักษณะทางกายภาพ การดำเนินงาน การให้บริการด้านต่างๆ ของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า สถานบริการที่พักแรมแบบโฮมสเตย์มียุทธศาสตร์ปานกลางเนื่องจากยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการ การประชาสัมพันธ์ และความรู้ด้านภาษา สถานบริการที่พักแรมที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติมียุทธศาสตร์สูง เพราะมีการดำเนินงานและบริการต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ ส่วนสถานบริการที่พักแรมที่อยู่ในเขตวนอุทยานมียุทธศาสตร์ค่อนข้างต่ำ โดยวนอุทยานน้ำตกธารทิพย์ จ.หนองคาย ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ และมีห้องน้ำไว้บริการจำนวน 6 ห้อง ในขณะที่วนอุทยานคางบั้งอีไม่มีห้องน้ำไว้บริการ และไม่มีน้ำประปาใช้ ส่วนไฟฟ้าค่อมาจากวัดที่อยู่ใกล้เคียงจึงแทบจะไม่มีศักยภาพในการต้อนรับผู้เข้าพักเลย

ด้านประมาณการจำนวนสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยพิจารณาถึงความเพียงพอของจำนวนสถานบริการที่พักแรมแบบประหยัดคือความต้องการใช้บริการทั้งในปัจจุบันและอนาคต พบว่า สถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว ทั้งในปัจจุบันและอนาคต สิ่งที่ต้องเพิ่มคือเรื่องของขนาดห้องพัก คุณภาพห้องพักและคุณภาพของการบริการ โดยในส่วนของวนอุทยานคางบั้งอี จากการสัมภาษณ์หัวหน้าวนอุทยาน พบว่า ไม่มีความจำเป็นในการสร้างบ้านพัก เนื่องจากตำแหน่งที่ตั้งของวนอุทยานอยู่ใกล้เมืองซึ่งมีที่พักรองรับเพียงพออยู่แล้ว

ด้านปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการและพัฒนาสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า สถานบริการที่พักแรมแบบโฮมสเตย์มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของเงินทุนสนับสนุนสำหรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่พักแรม นอกจากนี้ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี และที่สำคัญขาดผู้มาใช้บริการหรือขาดนักท่องเที่ยวที่ต่อเนื่อง โดยนักท่องเที่ยวที่มาพักส่วนใหญ่จะมีเป็นฤดูกาล และเป็นช่วงๆ ทำให้โฮมสเตย์บางแห่งขาดแรงจูงใจในการทำงาน ส่วน

สถานบริการที่พักรวมที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานมีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของการบุกรุกพื้นที่ของประชาชนเพื่อทำการเกษตร ปัญหาไฟฟ้า ปัญหาในด้านงบประมาณสำหรับการปรับปรุงสถานที่และปัญหาในด้านกฎหมายซึ่งเป็นข้อจำกัดสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาสถานบริการที่พักรวม

ศักยภาพของหน่วยงานต่างๆ ด้านการให้ความร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังไม่ให้ความสำคัญสำหรับการพัฒนาโฮมสเตย์ แต่สถานบริการที่พักรวมแบบโฮมสเตย์ยังมีหน่วยงานของรัฐบางหน่วยงานเข้ามาดูแล โดยเฉพาะสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดที่มีการจัดอบรมทั้งในเรื่องของการเป็นเจ้าบ้านที่ดี การรักษาวรรณธรรมประเพณีและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการและการประชาสัมพันธ์ สำนักงานพัฒนาชุมชนสนับสนุนในเรื่องของการส่งเสริมสินค้าพื้นเมือง (OTOP) โดยเฉพาะที่บ้านศึกษาโฮมสเตย์ซึ่งจะมีสินค้า OTOP หลายหลาย เช่น ผ้าขาวม้า และกล้วยฉาบเป็นต้น นอกจากนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีส่วนช่วยในการสร้างและพัฒนาเว็บไซต์ ให้พื้นที่ฝากเว็บไซต์สำหรับประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์อีกทางหนึ่งด้วย ส่วนสถานบริการที่พักรวมที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานจะดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลและของหน่วยงาน

ข้อมูลรายละเอียดของสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นตัวอย่างแสดงดังตารางที่ 2-4

ตาราง 2 ประเภทของสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นตัวอย่าง

ชื่อสถานบริการที่พักรวม	สถานที่ตั้ง		จำนวนที่พักรวมและจำนวนผู้พักรวมที่รองรับได้ (หลัง/คน/คืน)	
	อำเภอ	จังหวัด	บ้านพัก	เตียง
1. อุทยานแห่งชาติภูผาทิบ	เมือง	มุกดาหาร	1หลัง/6คน	50หลัง/100คน
2. อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว	คอนคาบ	มุกดาหาร	1หลัง/6คน	50หลัง/100คน
3. วนอุทยานคงบังอี	นิคมคำสร้อย	มุกดาหาร	-	60หลัง/120คน
4. วนอุทยานน้ำตกธารทิพย์	สังคม	หนองคาย	-	20หลัง/40คน
5. บ้านวังน้ำออกโฮมสเตย์	สังคม	หนองคาย	20หลัง/100คน	-
6. บ้านศึกษาโฮมสเตย์	เมือง	หนองคาย	41หลัง/200คน	-
7. บ้านภูโฮมสเตย์	หนองสูง	มุกดาหาร	64หลัง/300คน	-

ตาราง 3 ราคาห้องพักต่อคืนจำแนกตามประเภทของห้องพักในสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นตัวอย่าง

ชื่อสถานบริการที่พักแรม	ราคา (บาท)	
	บ้านพัก	เตียง
1. อุทยานแห่งชาติภูผาทิพย์	1,800 บาท/หลัง	75 บาท/คน
2. อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว	1,200 บาท/หลัง	75 บาท/คน
3. วนอุทยานคงบังอี	-	30 บาท/คน
4. วนอุทยานน้ำคกธารทิพย์	-	30 บาท/คน
5. บ้านวังน้ำนอกโฮมสเตย์	790 บาท/คน	-
6. บ้านสีกายโฮมสเตย์	150 บาท/คน	-
7. บ้านภูโฮมสเตย์	500 บาท/คน	-

ตาราง 4 จำนวนผู้เข้าพักและศักยภาพของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นตัวอย่าง

ชื่อสถานบริการที่พักแรม	จำนวนผู้เข้าพักแรม			ศักยภาพของสถานบริการที่พักแรมต่อปี	ร้อยละของการเข้าพักแรม
	ชาวไทย	ชาวต่างชาติ	รวม		
1. อุทยานแห่งชาติภูผาทิพย์	792	-	792 ¹	38,160	2.08
2. อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว	141	-	141 ¹	38,160	0.37
3. วนอุทยานคงบังอี	-	-	- ¹	- ²	-
4. วนอุทยานน้ำคกธารทิพย์	-	-	- ¹	14,400	-
5. บ้านวังน้ำนอกโฮมสเตย์	1,160	40	1,200	36,000	3.33
6. บ้านสีกายโฮมสเตย์	4,100	-	4,100	72,000	5.69
7. บ้านภูโฮมสเตย์	5,990	10	6,000	100,000	6.00
รวม	12,183	50	12,233	298,718	4.09

¹ ที่มา : สรุปรายงานสถิติที่พักในอุทยานแห่งชาติ และวนอุทยานแห่งชาติ แบบเป็นรายเดือน ปีงบประมาณ 2551 ซึ่งไม่ได้จำแนกกว่าเป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติ โดยฝ่ายระบบฐานข้อมูล ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ

² จากการสัมภาษณ์หัวหน้าวนอุทยานคงบังอี แจ้งว่าไม่มีศักยภาพในการพักแรมเนื่องจากไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ไฟฟ้า ห้องน้ำ เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการสถานบริการที่พักแรม และการสัมภาษณ์หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในธุรกิจสถานบริการที่พักแรม ทำให้สามารถตอบ

สมมติฐานที่ 1 ได้ว่า ธุรกิจสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ยังไม่มีการศึกษาศักยภาพ เพื่อพัฒนาในการรองรับผู้ใช้บริการอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังสามารถตอบสมมติฐานที่ 2 ได้ว่า ธุรกิจสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดน ไทย-ลาว โดยเฉพาะสถานบริการที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ยังขาดความร่วมมือและความช่วยเหลือจากหน่วยงานในระดับท้องถิ่น โดยความช่วยเหลือที่ได้รับส่วนใหญ่ จะมาจากหน่วยงานในระดับจังหวัดขึ้นไป เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานพัฒนาชุมชน เป็นต้น ส่วนสถานบริการที่พักแรมที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานจะดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลและของหน่วยงาน

2. การศึกษานโยบายการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้วยการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการสถานบริการที่พักแรม หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในธุรกิจสถานบริการที่พักแรม เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชน และการสอบถามจากผู้ให้บริการ (นักท่องเที่ยว) ดังนี้

ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป พบว่า สถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ตั้งอยู่ในภูมิประเทศที่เหมาะสม ภูมิทัศน์รอบๆที่พักตกแต่งสวยงาม โดยสถานบริการที่พักแรมที่เป็นอุทยาน-วนอุทยานแห่งชาติจะมีที่จอดรถเป็นสัดส่วน ส่วนโฮมสเตย์นั้นผู้ให้บริการสามารถจอดรถได้ตามบ้านพักและบริเวณศูนย์อำนวยความสะดวก ซึ่งมีความสะดวกและปลอดภัย สิ่งที่ต้องปรับปรุงคือป้ายบอกทางไปสู่ที่พัก โดยเฉพาะที่พักแบบโฮมสเตย์ ซึ่งส่วนใหญ่จะทำป้ายบอกทางเมื่อใกล้ถึงจุดหมายเท่านั้น ซึ่งอาจทำให้ผู้ให้บริการไม่แน่ใจในการเดินทาง ทำให้เสียเวลา ดังนั้นชุมชนจึงควรทำป้ายบอกทางเป็นระยะๆ ในระยะทางที่ไกลขึ้นเพื่อให้ผู้ให้บริการเกิดความมั่นใจในการเดินทาง

ด้านพนักงานให้บริการ พบว่า สถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว โดยเฉพาะสถานบริการที่พักแรมแบบโฮมสเตย์นั้น พนักงานที่ให้บริการคือเจ้าของบ้านพัก โดยควรแต่งกายตามลักษณะของวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นตลอด ไม่ใช่เฉพาะสำหรับการแสดงเท่านั้น และนอกจากนี้ เจ้าของบ้านพักควรมีความรู้ และสามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวได้ ไม่ใช่เฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่โฮมสเตย์นั้นตั้งอยู่ แต่ควรครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวทั้งจังหวัด

ด้านคุณภาพของห้องพัก พบว่า สถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว มีคุณภาพของห้องพักเหมาะสมกับราคา ห้องพักสะอาด ทัศนอน หมอน ผ้าห่ม ผ้าเช็ดตัวสะอาดเรียบร้อย แต่จะมีปัญหาในเรื่องห้องน้ำ เนื่องจากบ้านพักส่วนใหญ่จะมีห้องน้ำเพียงห้องเดียว ในขณะที่รับนักท่องเที่ยวประมาณ 3-6 คนต่อหลัง ดังนั้น บ้านพักแบบโฮมสเตย์จึงควรสร้างห้องน้ำเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้ให้บริการหรือนักท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ในส่วนของห้องพักที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ

พบว่า ห้องพักจะมีราคาแพง เนื่องจากเป็นห้องที่ใหญ่นอนได้หลายคน ดังนั้นอุทยานจึงควรมีการสร้างห้องพักที่เหมาะสมสำหรับการพักห้องละ 2-3 คน เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวได้หลากหลายยิ่งขึ้น นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นวนอุทยานควรมีการสร้างห้องพักเพิ่มเติม นอกเหนือจากที่มีเฉพาะที่กางเต็นท์

ด้านการบริการอื่นๆ ที่มีในที่พัก พบว่า สถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ส่วนใหญ่มีเอกสาร แผ่นพับประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ และไม่สวยงามเนื่องจากการขาดงบประมาณสนับสนุนทั้งจากหน่วยงานระดับจังหวัด และหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐต่างๆ เหล่านี้ควรสนับสนุนองค์ความรู้ในเรื่องของการผลิตสินค้าพื้นเมืองหรือสินค้า OTOP และนอกจากการขายสินค้าเฉพาะในชุมชนแล้ว ควรหาตลาดสำหรับการขายสินค้าเหล่านี้ด้วย

ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า สถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ทุกแห่งมีระบบการจัดการที่ดีไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอย น้ำเสียและสิ่งปฏิกูลต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่และผู้เข้าพักทุกคนใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดซึ่งเป็นเรื่องที่ดีและเหมาะสม ดังนั้นสถานบริการที่พักรวมเหล่านี้จึงควรคงในส่วนที่ดีไว้ และพยายามส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีที่ดั้งเดิมต่อไป

นอกจากนี้แล้ว การประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะทางอินเทอร์เน็ตก็เป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะ โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ผู้ใช้บริการหรือนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมหาข้อมูลที่พักรวมทางอินเทอร์เน็ต ดังนั้นสถานบริการที่พักรวมจึงควรมีเว็บไซต์เป็นของตัวเองและมีผู้ดูแลที่สามารถปรับปรุง พัฒนาเว็บไซต์ให้สวยงามและน่าสนใจได้ และนอกจากนี้การพัฒนาเว็บไซต์ให้มีอย่างน้อย 2 ภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาสากลทั่วโลกจะทำให้สถานบริการที่พักรวมได้นักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งจะช่วยให้มีผู้เข้าพักเพิ่มมากขึ้น ทำให้สถานบริการที่พักรวมมีรายได้ และสามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนได้ต่อไป

จากการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการสถานบริการที่พักรวม ทำให้สามารถตอบสมมติฐานที่ 3 ได้ว่า ธุรกิจสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ส่วนใหญ่ยังไม่มีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนในการรองรับผู้ให้บริการในอนาคต ซึ่งผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้วยการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการสถานบริการที่พักรวม หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในธุรกิจสถานบริการที่พักรวม ผู้นำชุมชน และการสอบถามจากผู้ให้บริการ (นักท่องเที่ยว) ครั้งนี้ จะช่วยให้สถานบริการที่พักรวมดังกล่าวมีแนวทางในการพัฒนาที่ชัดเจนเพื่อรองรับผู้ให้บริการในอนาคตต่อไป

3. การศึกษาสภาพทั่วไปและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว พบว่า ผู้ใช้บริการเป็นเพศชาย (ร้อยละ 52.6) มากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18-30 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 33.9) รองลงมาคือ อายุระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 30.4) และ 31-40 ปี (ร้อยละ 16.4) ตามลำดับ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามากที่สุด (ร้อยละ 35.1) รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 32.2) ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 34.5) และมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 36.3) รายละเอียดแสดงดังตาราง 5

ตาราง 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	90	52.6
หญิง	81	47.4
รวม	171	100.0
2. อายุ		
ต่ำกว่า 18 ปี	13	7.6
18 - 30 ปี	58	33.9
31 - 40 ปี	28	16.4
41 - 50 ปี	52	30.4
51 - 60 ปี	15	8.8
61 ปีขึ้นไป	5	2.9
รวม	171	100.0
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	43	25.1
มัธยมศึกษา	55	32.2
ปวช./ปวส./อนุปริญญา	13	7.6
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	60	35.1
รวม	171	100.0

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. อาชีพ		
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	59	34.5
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	19	11.1
พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน	23	13.5
รับจ้างทั่วไป	-	-
แม่บ้าน/พ่อบ้าน/ว่างงาน	5	2.9
เกษตรกร	38	22.2
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	27	15.8
รวม	171	100.0
5. รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	62	36.3
5,000 – 10,000 บาท	48	28.1
10,001 – 15,000 บาท	46	26.9
15,001 – 20,000 บาท	8	4.7
20,001 – 25,000 บาท	7	4.1
มากกว่า 25,000 บาท	-	-
รวม	171	100.0

3.2 พฤติกรรมของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บริเวณชายแดนไทย-ลาว

ผลการศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บริเวณชายแดนไทย-ลาว พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ทราบแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวมาจาก เพื่อน/ญาติ/คนรู้จักแนะนำ (ร้อยละ 70.8) รองลงมาคือทราบมาจากแผ่นพับ/หนังสือ/วารสารนำเที่ยว (ร้อยละ 37.4) วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางคือ เพื่อทัศนศึกษา/ศึกษาดูงาน (ร้อยละ 57.9) ลักษณะการเดินทางส่วนใหญ่หน่วยงาน/บริษัทจัดให้เดินทาง (ร้อยละ 64.3) ที่เหลือคือจัดท่องเที่ยวมากันเอง (ร้อยละ 35.7) โดยยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางส่วนใหญ่คือรถรับจ้าง (ร้อยละ 66.1) รองลงมาคือรถส่วนตัว (ร้อยละ 30.4) บุคคลที่ร่วมเดินทางส่วนใหญ่คือมากับหน่วยงาน/บริษัท (ร้อยละ 78.9) ระยะเวลาพักค้างคืนโดยเฉลี่ย 1 คืน/คน จำนวนคนที่เข้าพักโดยเฉลี่ยต่อห้อง 5.29 คน/ห้อง และมีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย 1,245 บาท/คน รายละเอียดแสดงดังตาราง 6

ตาราง 6 พฤติกรรมของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดน
ไทย-ลาว

พฤติกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. แหล่งข้อมูล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1) แผ่นพับ / หนังสือ / วารสารนำเที่ยว	64	37.4
2) ป้ายหรือบอร์ดประชาสัมพันธ์	16	9.4
3) มัคคุเทศก์แนะนำ	8	4.7
4) เพื่อน / ญาติ / คนรู้จักแนะนำ	121	70.8
5) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	29	17.0
6) อินเทอร์เน็ต	45	26.3
7) วิทยุ / โทรทัศน์	53	31.0
8) หนังสือพิมพ์	10	5.8
รวม	-	-
2. วัตถุประสงค์หลักในการเดินทาง		
1) ท่องเที่ยว/พักผ่อน	40	23.4
2) ประกอบธุรกิจ/ติดต่อธุรกิจ	8	4.7
3) เยี่ยมญาติ/เพื่อน	18	10.5
4) ทักษะศึกษา / ศึกษาดูงาน	99	57.9
5) ประชุม/สัมมนา	6	3.5
รวม	171	100.0
3. ลักษณะการเดินทาง		
1) จัดท่องเที่ยวมาคนเดียว	61	35.7
2) หน่วยงาน/บริษัทจัดให้เดินทาง	110	64.3
3) ซื้อทัวร์จากบริษัทนำเที่ยว	-	-
รวม	171	100.0

ตาราง 6 (ต่อ)

พฤติกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. ยานพาหนะในการเดินทาง		
1) รถส่วนตัว	52	30.4
2) รถรับจ้าง	113	66.1
3) รถประจำทาง	6	3.5
4) รถบริษัทนำเที่ยว	-	-
5) รถไฟ	-	-
รวม	171	100.0
5. บุคคลที่ร่วมเดินทาง		
1) เดินทางคนเดียว	-	-
2) มากับเพื่อน/แฟน	20	11.7
3) มากับญาติ/ครอบครัว	16	9.4
4) หน่วยงาน/บริษัท	135	78.9
รวม	171	100.0
6. ระยะเวลาพักค้างคืนโดยเฉลี่ย	1.1 คืน/คน	
7. จำนวนคนที่เข้าพักโดยเฉลี่ยต่อห้อง	5.29 คน/ห้อง	
8. ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย (บาท/คน)	1,245 บาท/คน	

4. การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว

4.1 ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป

ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป พบว่า โดยรวมแล้วผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับความค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ที่พักตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.26$) การเดินทางมายังที่พักสะดวก และปลอดภัย ($\bar{X} = 4.04$) และมีป้ายบอกทางชัดเจน ($\bar{X} = 3.94$) ตามลำดับ รายละเอียดแสดงดังตาราง 7

ตาราง 7 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป

ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การเดินทางมายังที่พักสะดวก และปลอดภัย	4.04	0.471	มาก
2. มีป้ายบอกทางชัดเจน	3.94	0.657	มาก
3. อยู่ติดถนนสายหลัก เข้าออกได้หลายทาง	3.61	0.884	มาก
4. ที่พักตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม	4.26	0.672	มาก
5. ภูมิทัศน์รอบๆที่พักตกแต่งสวยงาม และเหมาะสม	3.64	0.780	มาก
6. มีที่จอดรถเป็นสัดส่วน สะดวก และปลอดภัย	3.56	0.790	มาก
รวม	3.84	0.764	มาก

4.2 ด้านพนักงาน

ผลการศึกษาคความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้านพนักงาน พบว่า โดยรวมแล้วผู้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริการมีความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ พนักงานมีกิริยา มารยาท และอัธยาศัยที่ดี ($\bar{X} = 4.28$) พนักงานมีความเป็นกันเองและเป็นมิตร ($\bar{X} = 4.27$) และพนักงานแต่งกาย สุภาพ เรียบร้อย และสะอาด ($\bar{X} = 3.94$) ตามลำดับรายละเอียดแสดงดังตาราง 8

ตาราง 8 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้านพนักงาน

ด้านพนักงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. พนักงานแต่งกาย สุภาพ เรียบร้อย และสะอาด	3.94	0.704	มาก
2. พนักงานมีกิริยา มารยาท และอัธยาศัยที่ดี	4.28	0.697	มาก
3. พนักงานมีความเป็นกันเองและเป็นมิตร	4.27	0.693	มาก
4. พนักงานกระตือรือร้นและเอาใจใส่	3.66	0.768	มาก
5. พนักงานมีความรู้ และสามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวได้	3.91	0.984	มาก

รวม	4.01	0.810	มาก
-----	------	-------	-----

4.3 ด้านคุณภาพของห้องพัก

ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้านคุณภาพของห้องพัก พบว่า โดยรวมแล้วผู้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก 6 ข้อ และระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ความเหมาะสมของห้องพักกับราคา ($\bar{X} = 3.81$) ความรู้สึกปลอดภัยของห้องพัก ($\bar{X} = 3.81$) และที่นอน/หมอน/ผ้าห่ม/ผ้าเช็ดตัวสะอาดเรียบร้อย ($\bar{X} = 3.81$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจปานกลางคือ มีเครื่องอำนวยความสะดวกครบตามต้องการ และ ใช้งานได้ดี ($\bar{X} = 3.47$) จำนวนห้อง และขนาดห้องมีให้เลือกหลายขนาด ($\bar{X} = 3.35$) รายละเอียดแสดงดังตาราง 9

ตาราง 9 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้านคุณภาพของห้องพัก

ด้านคุณภาพของห้องพัก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ความเหมาะสมของห้องพักกับราคา	3.81	0.728	มาก
2. ความรู้สึกปลอดภัยของห้องพัก	3.81	0.790	มาก
3. จำนวนห้อง และขนาดห้องมีให้เลือกหลายขนาด	3.35	0.628	ปานกลาง
4. ห้องพักสะอาด และระบายอากาศดี	3.57	0.867	มาก
5. ที่นอน/หมอน/ผ้าห่ม/ผ้าเช็ดตัวสะอาดเรียบร้อย	3.81	0.819	มาก
6. รูปแบบการจัดห้องพักสวยงามน่าสนใจ	3.60	0.707	มาก
7. ห้องน้ำสะอาดเรียบร้อยเหมาะสม	3.56	0.812	มาก
8. มีเครื่องอำนวยความสะดวกครบตามต้องการและใช้งานได้ดี	3.47	0.567	ปานกลาง
รวม	3.63	0.761	มาก

4.4 ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก

ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก พบว่า โดยรวมแล้วผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก 4 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ มีสินค้าพื้นเมืองหรือของที่ระลึกให้เลือกหลากหลาย ($\bar{X} = 3.80$) มีเอกสาร แผ่นพับประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในจังหวัด ($\bar{X} = 3.77$) และมีบริการมัคคุเทศก์นำเที่ยวอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.73$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจระดับปานกลางคือ มีบริการรถเช่าไว้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ และมีราคาเหมาะสม ($\bar{X} = 3.40$) รายละเอียดแสดงดังตาราง 10

ตาราง 10 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก

ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. มีเอกสาร แผ่นพับประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในจังหวัด	3.77	0.746	มาก
2. มีสินค้าพื้นเมืองหรือของที่ระลึกให้เลือกหลากหลาย	3.80	0.787	มาก
3. มีบริการรถเช่าไว้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ และมีราคาเหมาะสม	3.40	0.997	ปานกลาง
4. มีบริการรับจองที่พักล่วงหน้าได้สะดวก เช่น ทางโทรศัพท์ หรือ อินเทอร์เน็ต	3.59	0.817	มาก
5. มีบริการมัคคุเทศก์นำเที่ยวอย่างเพียงพอ	3.73	0.853	มาก
รวม	3.66	0.855	มาก

4.5 ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า โดยรวมแล้ว ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 4 ข้อ และระดับมาก 1 ข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ สนับสนุนผลิตภัณฑ์ภายในท้องถิ่น เช่น OTOP หรือผลิตภัณฑ์จากกลุ่มแม่บ้านต่างๆ ($\bar{X} = 4.62$) ส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น การตกแต่ง การแต่งกาย อาหาร ($\bar{X} = 4.60$) และ รณรงค์ให้พนักงาน และผู้เข้าพักใช้ทรัพยากร และพลังงานอย่างประหยัด และคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.54$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจระดับมาก คือ มีการจัดการขยะมูลฝอย น้ำเสียและสิ่งปฏิกูลอย่างถูกสุขลักษณะ และมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.15$) รายละเอียดแสดงดังตาราง 11

ตาราง 11 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. มีการจัดการขยะมูลฝอย น้ำเสียและสิ่งปฏิกูลอย่างถูกสุขลักษณะ และมีประสิทธิภาพ	4.15	0.744	มาก
2. รณรงค์ให้พนักงาน และผู้เข้าพักใช้ทรัพยากร และพลังงานอย่างประหยัด และคุ้มค่า	4.54	0.500	มากที่สุด
3. ไม่สนับสนุนกิจกรรมสันตนาการที่เป็นการรบกวน และทำลายสิ่งแวดล้อม	4.51	0.501	มากที่สุด
4. ส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น การตกแต่ง การแต่งกาย อาหาร	4.60	0.491	มากที่สุด
5. สนับสนุนผลิตภัณฑ์ภายในท้องถิ่น เช่น OTOP หรือผลิตภัณฑ์จากกลุ่มแม่บ้านต่างๆ	4.62	0.487	มากที่สุด
รวม	4.49	0.578	มาก

จากผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว พบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านพนักงาน ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก และด้านคุณภาพของห้องพัก ตามลำดับ

5. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกัน

5.1 เพศ

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่า โดยรวมแล้วเพศชายและเพศหญิงมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เพศชายมีความพึงพอใจด้านพนักงานและด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป ด้านคุณภาพของห้องพัก และด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 12

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ที่มีเพศแตกต่างกัน

ความพึงพอใจ	ชาย		หญิง		t-test	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป	3.86	0.45	3.82	0.54	0.426	0.670
2. ด้านพนักงาน	4.11	0.48	3.90	0.62	2.470	0.014*
3. ด้านคุณภาพของห้องพัก	3.64	0.62	3.61	0.52	0.334	0.739
4. ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก	3.62	0.80	3.70	0.57	-0.691	0.490
5. ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.56	0.26	4.40	0.23	4.167	0.000*
โดยรวม	3.96	0.42	3.89	0.42	1.101	0.272

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2 อายุ

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ที่มีอายุแตกต่างกัน พบว่า โดยรวมแล้วผู้ให้บริการมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านพนักงาน ด้านคุณภาพของห้องพัก ด้านบริการอื่น ๆ ที่มีในที่พัก และด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป พบว่า มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 13

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ที่มีอายุแตกต่างกัน

ความพึงพอใจ	แหล่งของความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F-test	p-value
1. ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	7.162	5	1.432	6.792	0.000*
	ภายในกลุ่ม	34.802	165	0.211		
2. ด้านพนักงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.674	5	0.335	1.179	0.322
	ภายในกลุ่ม	46.813	165	0.284		
3. ด้านคุณภาพของห้องพัก	ระหว่างกลุ่ม	0.425	5	0.085	0.331	0.894
	ภายในกลุ่ม	42.411	165	0.257		
4. ด้านบริการอื่น ๆ ที่มีในที่พัก	ระหว่างกลุ่ม	2.733	5	0.547	1.566	0.172
	ภายในกลุ่ม	57.582	165	0.349		
5. ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	0.549	5	0.110	1.676	0.143
	ภายในกลุ่ม	10.805	165	0.065		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.409	5	0.282	2.088	0.069
	ภายในกลุ่ม	22.316	165	0.135		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ในด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีความพึงพอใจมากกว่า ผู้ใช้บริการที่มีอายุ 18 - 30 ปี, 31 - 40 ปี และ 41 - 50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 14

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ที่มีอายุแตกต่างกัน ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป

อายุ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 18 ปี	18 - 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 - 60 ปี	61 ปีขึ้นไป
		4.35	3.79	3.53	3.85	4.08	3.86
ต่ำกว่า 18 ปี	4.35	-	0.008*	0.000*	0.031*	0.790	0.530
18 - 30 ปี	3.79		-	0.318	0.993	0.426	0.877
31 - 40 ปี	3.53			-	0.130	0.053	0.820
41 - 50 ปี	3.85				-	0.687	0.998
51 - 60 ปี	4.08					-	0.971
61 ปีขึ้นไป	3.86						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 ระดับการศึกษา

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน พบว่า โดยรวมแล้วผู้ให้บริการมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ทุกด้าน คือ ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป ด้านพนักงาน ด้านคุณภาพของห้องพัก ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก และด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 15

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

ความพึงพอใจ	แหล่งของความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F-test	p-value
1. ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	0.743	3	0.248	1.003	0.393
	ภายในกลุ่ม	41.221	167	0.247		
2. ด้านพนักงาน	ระหว่างกลุ่ม	0.344	3	0.115	0.365	0.778
	ภายในกลุ่ม	52.398	167	0.314		
3. ด้านคุณภาพของห้องพัก	ระหว่างกลุ่ม	1.972	3	0.657	2.044	0.110
	ภายในกลุ่ม	53.716	167	0.322		
4. ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก	ระหว่างกลุ่ม	1.465	3	0.488	1.037	0.378
	ภายในกลุ่ม	78.705	167	0.471		
5. ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	0.441	3	0.147	2.337	0.076
	ภายในกลุ่ม	10.533	167	0.063		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.655	3	0.218	1.250	0.294
	ภายในกลุ่ม	29.159	167	0.175		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.4 อาชีพ

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ที่มีอาชีพแตกต่างกัน พบว่า โดยรวมแล้วผู้ให้บริการมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของห้องพัก และด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก ส่วนอีก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป ด้านพนักงาน และ ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่ามีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 16

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ที่มีอาชีพแตกต่างกัน

ความพึงพอใจ	แหล่งของความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F-test	p-value
1. ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	1.837	5	0.367	1.557	0.175
	ภายในกลุ่ม	38.946	165	0.236		
2. ด้านพนักงาน	ระหว่างกลุ่ม	3.316	5	0.663	2.248	0.052
	ภายในกลุ่ม	48.686	165	0.295		
3. ด้านคุณภาพของห้องพัก	ระหว่างกลุ่ม	8.304	5	1.661	5.783	0.000*
	ภายในกลุ่ม	47.384	165	0.287		
4. ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก	ระหว่างกลุ่ม	14.591	5	2.918	7.039	0.000*
	ภายในกลุ่ม	68.407	165	0.415		
5. ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	0.686	5	0.137	2.144	0.063
	ภายในกลุ่ม	10.571	165	0.064		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.176	5	0.635	3.934	0.002*
	ภายในกลุ่ม	26.638	165	0.161		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ในด้านความพึงพอใจโดยรวม พบว่า ผู้ใช้บริการที่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา มีความพึงพอใจโดยรวมมากกว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้บริการที่มีอาชีพอื่นๆ พบว่ามีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 17

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดน ไทย-ลาว ที่มีอาชีพแตกต่างกัน โดยรวม

อาชีพ	$\bar{X}$	ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	ธุรกิจ ส่วนตัว/ ค้าขาย	พนักงาน/ ลูกจ้าง บริษัทเอกชน	แม่บ้าน/ พ่อบ้าน/ ว่างงาน	เกษตรกร	นักเรียน/ นิสิต/ นักศึกษา
		3.84	3.88	4.01	3.68	3.85	4.20
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	3.84	-	0.997	0.705	0.881	0.998	0.015*
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	3.88		-	0.855	0.863	0.997	0.233
พนักงาน/ลูกจ้าง บริษัทเอกชน	4.01			-	0.735	0.779	0.749
แม่บ้าน/พ่อบ้าน/ว่างงาน	3.68				-	0.981	0.229
เกษตรกร	3.85					-	0.036*
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	4.20						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ในด้านคุณภาพของห้องพัก พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพเป็นพนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน และนักเรียน/นิสิต/นักศึกษามีความพึงพอใจในด้านคุณภาพของห้องพัก มากกว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และแม่บ้าน/ท่อบ้าน/ว่างงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้บริการที่มีอาชีพอื่นๆ พบว่ามีความพึงพอใจในด้านคุณภาพของห้องพัก ไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 18

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ที่มีอาชีพแตกต่างกัน ด้านคุณภาพของห้องพัก

อาชีพ	$\bar{X}$	ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	ธุรกิจ ส่วนตัว/ ค้าขาย	พนักงาน/ ลูกจ้าง บริษัทเอกชน	แม่บ้าน/ ท่อบ้าน/ ว่างงาน	เกษตรกร	นักเรียน/ นิสิต/ นักศึกษา
		3.43	3.60	3.92	3.00		3.64
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	3.43	-	0.925	0.021*	0.700	0.621	0.015*
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	3.60		-	0.594	0.427	0.995	0.594
พนักงาน/ลูกจ้าง บริษัทเอกชน	3.92			-	0.038*	0.576	0.998
แม่บ้าน/ท่อบ้าน/ว่างงาน	3.00				-	0.281	0.038*
เกษตรกร	3.64					-	0.567
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	3.91						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ในด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพเป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษามีความพึงพอใจในด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก มากกว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย และเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้ใช้บริการที่มีอาชีพอื่นๆ พบว่ามีความพึงพอใจในด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก ไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 19

ตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ที่มีอาชีพแตกต่างกัน ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก

อาชีพ	$\bar{X}$	ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	ธุรกิจ ส่วนตัว/ ค้าขาย	พนักงาน/ ลูกจ้าง บริษัทเอกชน	แม่บ้าน/ พ่อบ้าน/ ว่างงาน	เกษตรกร	นักเรียน/ นิสิต/ นักศึกษา
		3.47	3.40	3.85	3.40	3.56	4.26
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	3.47	-	0.995	0.342	0.994	0.852	0.000*
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	3.40	-	-	0.404	1.000	0.840	0.002*
พนักงาน/ลูกจ้าง บริษัทเอกชน	3.85	-	-	-	0.745	0.701	0.424
แม่บ้าน/พ่อบ้าน/ว่างงาน	3.40	-	-	-	-	0.990	0.192
เกษตรกร	3.56	-	-	-	-	-	0.003*
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	4.26	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.5 รายได้

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ที่มีรายได้แตกต่างกัน พบว่า โดยรวมแล้วผู้ให้บริการมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ทุกด้าน คือ ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป ด้านพนักงาน ด้านคุณภาพของห้องพัก ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก และด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 20

ตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ที่มีรายได้แตกต่างกัน

ความพึงพอใจ	แหล่งของความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F-test	p-value
1. ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	2.122	4	0.531	2.327	0.058
	ภายในกลุ่ม	37.837	166	0.228		
2. ด้านพนักงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.339	4	0.335	1.158	0.331
	ภายในกลุ่ม	47.938	166	0.289		
3. ด้านคุณภาพของห้องพัก	ระหว่างกลุ่ม	1.976	4	0.494	2.041	0.091
	ภายในกลุ่ม	40.163	166	0.242		
4. ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก	ระหว่างกลุ่ม	1.427	4	0.357	0.883	0.476
	ภายในกลุ่ม	67.035	166	0.404		
5. ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	0.234	4	0.058	0.872	0.482
	ภายในกลุ่ม	11.120	166	0.067		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.093	4	0.273	1.774	0.136
	ภายในกลุ่ม	25.630	166	0.154		

จากผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกัน ทำให้สามารถตอบสมมติฐานที่ 4 ได้ว่า ผู้ให้บริการเพศชายมีความพึงพอใจด้านพนักงานและด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้บริการที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีความพึงพอใจด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไปมากกว่า ผู้บริการที่มีอายุ 18 – 30 ปี, 31 – 40 ปี และ 41 – 50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นอกจากนี้ผู้ให้บริการที่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา มีความพึงพอใจโดยรวมมากกว่า ผู้ให้บริการที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ให้บริการที่มีอาชีพเป็นพนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน และนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา มีความพึงพอใจในด้านคุณภาพของห้องพัก มากกว่า ผู้ให้บริการที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และแม่บ้าน/พ่อบ้าน/ว่างงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้ให้บริการที่มีอาชีพเป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา มีความพึงพอใจในด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก มากกว่า ผู้ให้บริการที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย และเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้ให้บริการที่มีระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า มีระดับความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพและการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมอย่างยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริเวณเขตชายแดน ไทย-ลาว ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. ข้อเสนอแนะทั่วไป
  - 2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบการที่พักแรม
  - 2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง
  - 2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจศึกษาวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ศักยภาพของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว

จากการวิจัย พบว่า ด้านจำนวนและประเภทของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ในส่วนของสถานบริการที่พักแรมแบบ โฮมสเตย์พบว่ามีศักยภาพที่สูงเนื่องจากมีจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสม ส่วนสถานบริการที่พักแรมที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติมีศักยภาพปานกลางเนื่องจากมีห้องพักจำนวนน้อย ไม่มีขนาดให้เลือกหลากหลายและมีราคาที่สูงและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นวนอุทยานมีศักยภาพต่ำเนื่องจากมีเฉพาะที่กางเต็นท์เท่านั้น

ด้านลักษณะทางกายภาพ การดำเนินงาน การให้บริการด้านต่างๆ ของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า สถานบริการที่พักแรมแบบ โฮมสเตย์มีศักยภาพปานกลางเนื่องจากยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการ การประชาสัมพันธ์ และความรู้ด้านภาษา สถานบริการที่พักแรมที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติมีศักยภาพสูง เพราะมีการดำเนินงานและบริการต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ ส่วนสถานบริการที่พักแรมที่อยู่ในเขตวนอุทยานมีศักยภาพค่อนข้างต่ำ เนื่องจากขาดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ไฟฟ้า ห้องน้ำ เป็นต้น

ด้านประมาณการจำนวนสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยพิจารณาถึงความเพียงพอของจำนวนสถานบริการที่พักแรมแบบประหยัดต่อความต้องการใช้บริการทั้งในปัจจุบันและอนาคต พบว่า สถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว ทั้งในปัจจุบันและอนาคต สิ่งที่ควรเพิ่มคือเรื่องของขนาดห้องพัก คุณภาพห้องพักและคุณภาพของการบริการ

โดยในส่วนของวนอุทยานคงบังอี จากการสัมภาษณ์หัวหน้าวนอุทยาน พบว่า ไม่มีความจำเป็นในการสร้างบ้านพัก เนื่องจากตำแหน่งที่ตั้งของวนอุทยานอยู่ใกล้เมืองซึ่งมีที่พักรองรับเพียงพออยู่แล้ว

ด้านปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการและพัฒนาสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า สถานบริการที่พักรวมแบบโฮมสเตย์มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของเงินทุนสนับสนุนสำหรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่พักรวม นอกจากนี้ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี และที่สำคัญขาดผู้มาใช้บริการหรือขาดนักท่องเที่ยวที่ต่อเนื่อง โดยนักท่องเที่ยวที่มาพักส่วนใหญ่จะมีเป็นฤดูกาล และเป็นช่วงๆ ทำให้โฮมสเตย์บางแห่งขาดแรงจูงใจในการทำงาน ส่วนสถานบริการที่พักรวมที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานมีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของการบุกรุกพื้นที่ของประชาชนเพื่อทำการเกษตร ปัญหาไฟฟ้า ปัญหาในด้านงบประมาณสำหรับการปรับปรุงสถานที่และปัญหาในด้านกฎหมายซึ่งเป็นข้อจำกัดสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาสถานบริการที่พักรวม

ศักยภาพของหน่วยงานต่างๆ ด้านการให้ความร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังไม่ให้ความสำคัญสำหรับการพัฒนาโฮมสเตย์ แต่สถานบริการที่พักรวมแบบโฮมสเตย์ยังมีหน่วยงานของรัฐบาลหน่วยงานเข้ามาดูแล โดยเฉพาะสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดที่มีการจัดอบรมทั้งในเรื่องของการเป็นเจ้าของบ้านที่ดี การรักษาวรรณกรรมประเพณีและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการและการประชาสัมพันธ์ สำนักงานพัฒนาชุมชนสนับสนุนในเรื่องของการส่งเสริมสินค้าพื้นเมือง (OTOP) โดยเฉพาะที่บ้านสีกายโฮมสเตย์ซึ่งจะมีสินค้า OTOP หลายหลาย เช่น ผ้าขาวม้า และกล้วยฉาบเป็นต้น นอกจากนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีส่วนช่วยในการสร้างและพัฒนาเว็บไซต์ ให้พื้นที่ฝากเว็บไซต์สำหรับประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์อีกทางหนึ่งด้วย ส่วนสถานบริการที่พักรวมที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานจะดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลและของหน่วยงาน

สรุปผลการศึกษาด้านศักยภาพของสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว พบว่า จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการสถานบริการที่พักรวม และการสัมภาษณ์หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในธุรกิจสถานบริการที่พักรวม ทำให้สามารถตอบสมมติฐานที่ 1 ได้ว่า ธุรกิจสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ยังไม่มีการศึกษาศักยภาพ เพื่อพัฒนาในการรองรับผู้ให้บริการอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังสามารถตอบสมมติฐานที่ 2 ได้ว่า ธุรกิจสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว โดยเฉพาะสถานบริการที่พักรวมแบบโฮมสเตย์ยังขาดความร่วมมือและความช่วยเหลือจากหน่วยงานในระดับท้องถิ่น โดยความช่วยเหลือที่ได้รับส่วนใหญ่ จะมาจากหน่วยงานในระดับจังหวัดขึ้นไป เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานพัฒนาชุมชน เป็นต้น ส่วนสถานบริการที่พักรวมที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานจะดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลและของหน่วยงาน

2. แนวทางการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว

ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป พบว่า สถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ตั้งอยู่ในภูมิประเทศที่เหมาะสม ภูมิทัศน์รอบๆที่พักคกแต่งสวยงาม โดยสถานบริการที่พักแรมที่เป็นอุทยาน-วนอุทยานแห่งชาติจะมีที่จอดรถเป็นสัดส่วน ส่วน โฮมสเตย์นั้นผู้ให้บริการสามารถจอดรถได้ตามบ้านพักและบริเวณศูนย์อำนวยความสะดวก ซึ่งมีความสะดวกและปลอดภัย สิ่งที่ต้องปรับปรุงคือป้ายบอกทางไปสู่ที่พัก ควรทำป้ายบอกทางเป็นระยะๆ ในระยะทางที่ไกลขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดความมั่นใจในการเดินทาง

ด้านพนักงานให้บริการ พบว่า สถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว โดยเฉพาะสถานบริการที่พักแรมแบบโฮมสเตย์นั้น พนักงานที่ให้บริการคือเจ้าของบ้านพัก ควรแต่งกายตามลักษณะของวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นตลอด ไม่ใช่เฉพาะสำหรับการแสดงเท่านั้น และนอกจากนี้ เจ้าของบ้านพักควรมีความรู้ และสามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวได้ ไม่ใช่เฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่โฮมสเตย์นั้นตั้งอยู่ แต่ควรครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวทั้งจังหวัด

ด้านคุณภาพของห้องพัก พบว่า สถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว มีคุณภาพของห้องพักเหมาะสมกับราคา ห้องพักสะอาด ทัศนอน หมอน ผ้าห่ม ผ้าเช็ดตัวสะอาดเรียบร้อย แต่จะมีปัญหาในเรื่องห้องน้ำ เนื่องจากบ้านพักส่วนใหญ่จะมีห้องน้ำเพียงห้องเดียว ในขณะที่รับนักท่องเที่ยวประมาณ 3-6 คนต่อหลัง ดังนั้น บ้านพักแบบโฮมสเตย์จึงควรสร้างห้องน้ำเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้ใช้บริการหรือนักท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ในส่วนของห้องพักที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ พบว่า ห้องพักจะมีราคาแพง เนื่องจากเป็นห้องที่ใหญ่นอนได้หลายคน ดังนั้นอุทยานจึงควรมีการสร้างห้องพักที่เหมาะสมสำหรับการพักห้องละ 2-3 คน เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวได้หลากหลายยิ่งขึ้น นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นวนอุทยานควรมีการสร้างห้องพักเพิ่มเติม นอกเหนือจากที่มีเฉพาะที่กางเต็นท์

ด้านการบริการอื่นๆ ที่มีในที่พัก พบว่า สถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ส่วนใหญ่มีเอกสาร แผ่นพับประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ และไม่สวยงามเนื่องจากการขาดงบประมาณสนับสนุนทั้งจากหน่วยงานระดับจังหวัด และหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐต่างๆ เหล่านี้ควรสนับสนุนองค์ความรู้ในเรื่องของการผลิตสินค้าพื้นเมืองหรือสินค้า OTOP และนอกจากการขายสินค้าเฉพาะในชุมชนแล้ว ควรหาตลาดสำหรับการขายสินค้าเหล่านี้ด้วย

ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า สถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ทุกแห่งมีระบบการจัดการที่ดีไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอย น้ำเสียและสิ่งปฏิกูลต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่และผู้เข้าพักทุกคนใช้

ทรัพยากรอย่างประหยัดซึ่งเป็นเรื่องที่ดีและเหมาะสม ดังนั้นสถานบริการที่พักรวมเหล่านี้จึงควรคงในส่วนที่ดีไว้ และพยายามส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีที่ดั้งเดิมต่อไป

นอกจากนี้แล้ว การประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะทางอินเทอร์เน็ตก็เป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะ โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ผู้ใช้บริการหรือนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมหาข้อมูลที่พักทางอินเทอร์เน็ต ดังนั้นสถานบริการที่พักรวมจึงควรมีเว็บไซต์เป็นของตัวเองและมีผู้ดูแลที่สามารถปรับปรุง พัฒนาเว็บไซต์ให้สวยงามและน่าสนใจได้ และนอกจากนี้การพัฒนาเว็บไซต์ให้มีอย่างน้อย 2 ภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาสากลทั่วโลกจะทำให้สถานบริการที่พักรวมได้นักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งจะทำให้มีผู้เข้าพักเพิ่มมากขึ้น ทำให้สถานบริการที่พักรวมมีรายได้ และสามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนได้ต่อไป

สรุปผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ทำให้สามารถตอบสนองมาตรฐานที่ 3 ได้ว่า ธุรกิจสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ส่วนใหญ่ยังไม่มีความชัดเจนในการรองรับผู้ให้บริการในอนาคต ซึ่งผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้วยการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการสถานบริการที่พักรวม หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในธุรกิจสถานบริการที่พักรวม ผู้นำชุมชน และการสอบถามจากผู้ใช้บริการ (นักท่องเที่ยว) ครั้งนี้ จะช่วยให้สถานบริการที่พักรวมดังกล่าวมีแนวทางในการพัฒนาที่ชัดเจน เพื่อรองรับผู้ให้บริการในอนาคตต่อไป

3. สภาพทั่วไปและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว

ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว พบว่า ผู้ใช้บริการเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18-30 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ อายุระหว่าง 41-50 ปี และ 31-40 ปี ตามลำดับ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามากที่สุด รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท

3.2 พฤติกรรมของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บริเวณชายแดนไทย-ลาว

พฤติกรรมของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ทราบแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวมาจาก เพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก แนะนำ รองลงมาคือทราบมาจากแผ่นพับ/หนังสือ/วารสารนำเที่ยว วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางคือเพื่อทัศนศึกษา/ศึกษาดูงาน ลักษณะการเดินทางส่วนใหญ่หน่วยงาน/บริษัทจัดให้เดินทาง ที่เหลือคือจัด

ท่องเที่ยวมากันเอง โดยยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางส่วนใหญ่คือรถรับจ้าง รองลงมาคือรถส่วนตัว บุคคลที่ร่วมเดินทางส่วนใหญ่คือมากับหน่วยงาน/บริษัท ระยะเวลาพักค้างคืน โดยเฉลี่ย 1.1 คืน/คน จำนวนคนที่เข้าพักโดยเฉลี่ยต่อห้อง 5.29 คน/ห้อง และมีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย 1,245 บาท/คน

4. ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว

4.1 ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป พบว่า โดยรวมแล้วผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ที่พักตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การเดินทางมาซึ่งที่พัก สะดวก และปลอดภัย และมีป้ายบอกทางชัดเจน ตามลำดับ

4.2 ด้านพนักงาน

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้านพนักงาน พบว่า โดยรวมแล้วผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ พนักงานมีกิริยา มารยาท และอัธยาศัยที่ดี พนักงานมีความห็นกันเองและเป็นมิตร และพนักงานแต่งกาย สุภาพ เรียบร้อย และสะอาด ตามลำดับ

4.3 ด้านคุณภาพของห้องพัก

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้านคุณภาพของห้องพัก พบว่า โดยรวมแล้วผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก 6 ข้อ และระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ความเหมาะสมของห้องพักกับราคา ความรู้สึกปลอดภัยของห้องพัก และที่นอน/หมอน/ผ้าห่ม/ผ้าเช็ดตัวสะอาดเรียบร้อย ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจปานกลางคือ มีเครื่องอำนวยความสะดวกครบตามต้องการและใช้งานได้ดี จำนวนห้อง และขนาดห้องมีให้เลือกหลายขนาด

4.4 ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก พบว่า โดยรวมแล้วผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก 4 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ มีสินค้าพื้นเมืองหรือของที่ระลึกให้เลือกหลากหลาย มีเอกสาร แผ่นพับประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในจังหวัด และมีบริการมัคคุเทศก์นำเที่ยวอย่าง

เพียงพอ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจระดับปานกลางคือ มีบริการรถเช่าไว้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ และมีราคาเหมาะสม

4.5 ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า โดยรวมแล้วผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 4 ข้อ และระดับมาก 1 ข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ สนับสนุนผลิตภัณฑ์ภายในท้องถิ่น เช่น OTOP หรือผลิตภัณฑ์จากกลุ่มแม่บ้านต่างๆ ส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น การตกแต่ง การแต่งกาย อาหาร และเครื่องดื่มให้พนักงาน และผู้เข้าพักใช้ทรัพยากร และพลังงานอย่างประหยัด และคุ้มค่า ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจระดับมาก คือ มีการจัดการขยะมูลฝอย น้ำเสีย และสิ่งปฏิกูลอย่างถูกต้องลักษณะ และมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว พบว่า ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านพนักงาน ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก และด้านคุณภาพของห้องพัก ตามลำดับ

5. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกัน พบว่า

5.1 เพศชายและเพศหญิงมีความพึงพอใจ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เพศชายมีความพึงพอใจด้านพนักงาน และด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป ด้านคุณภาพของห้องพัก และด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

5.2 ผู้ใช้บริการที่มีอายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านพนักงาน ด้านคุณภาพของห้องพัก ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก และด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป พบว่า มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ในด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีความพึงพอใจมากกว่า ผู้ใช้บริการที่มีอายุ 18 – 30 ปี, 31 – 40 ปี และ 41 – 50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 ผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความพึงพอใจโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ทุกด้าน คือ ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป ด้านพนักงาน ด้านคุณภาพของห้องพัก ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก และด้านการรักษาพยาบาลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.4 ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความพึงพอใจโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของห้องพัก และด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก ส่วนอีก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป ด้านพนักงาน และด้านการรักษาพยาบาลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

เมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ในด้านความพึงพอใจโดยรวม พบว่า ผู้ใช้บริการที่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา มีความพึงพอใจโดยรวมมากกว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ในด้านคุณภาพของห้องพัก พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพเป็นพนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน และนักเรียน/นิสิต/นักศึกษามีความพึงพอใจในด้านคุณภาพของห้องพัก มากกว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และแม่บ้าน/พ่อบ้าน/ว่างงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ในด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพเป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษามีความพึงพอใจในด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก มากกว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย และเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.5 ผู้ใช้บริการที่มีรายได้แตกต่างกัน พบว่า มีความพึงพอใจโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ทุกด้าน คือ ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป ด้านพนักงาน ด้านคุณภาพของห้องพัก ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก และด้านการรักษาพยาบาลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สรุปผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดน ไทย-ลาว ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกัน ทำให้สามารถตอบสมมติฐานที่ 4 ได้ว่า ผู้ใช้บริการเพศชายมีความพึงพอใจด้านพนักงานและด้านการรักษาพยาบาลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ใช้บริการที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีความพึงพอใจด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไปมากกว่า ผู้ใช้บริการที่มีอายุ 18 - 30 ปี, 31 - 40 ปี และ 41 - 50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นอกจากนี้ผู้ให้บริการที่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา มีความพึงพอใจโดยรวมมากกว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ใช้บริการที่

มีอาชีพเป็นพนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน และนักเรียน/นิสิต/นักศึกษามีความพึงพอใจในด้านคุณภาพของห้องพัก มากกว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และแม่บ้าน/พ่อบ้าน/ว่างงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้ใช้บริการที่มีอาชีพเป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษามีความพึงพอใจในด้านบริการอื่น ๆ ที่มีในที่พัก มากกว่า ผู้ใช้บริการที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย และเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนผู้ใช้บริการที่มีระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า มีระดับความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบการที่พักแรม

ผู้ประกอบการที่พักแรม โดยเฉพาะสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นโฮมสเตย์ ควรมีการประชุมสมาชิกอยู่เสมอ เพื่อสอบถามปัญหาในการทำงาน มีการปรับปรุงบ้านพักให้สะอาด เรียบร้อยได้มาตรฐาน รักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืนเพื่อเป็นเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยว ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอเพื่อเป็นเครือข่ายในการหานักท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ/จังหวัด สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ควรมีส่วนในการสนับสนุน เสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีความยั่งยืน โดยเฉพาะสถานบริการที่พักแรมที่เป็นโฮมสเตย์ ที่ยังขาดเงินทุนสนับสนุน ขาดความรู้และขาดบุคลากร เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจศึกษาวิจัยต่อไป

จากการศึกษาศักยภาพและการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมอย่างยั่งยืน ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริเวณเขตชายแดนไทย-ลาวครั้งนี้ เป็นเพียงการศึกษาข้อมูลในเบื้องต้น หากมีผู้สนใจที่จะศึกษาให้ละเอียดและมุ่งบางประเด็นมากขึ้น โดยเฉพาะประเด็นความร่วมมือและความช่วยเหลือจากหน่วยงานในระดับท้องถิ่น หรือการศึกษาความเป็นไปได้ของการพัฒนาแหล่งที่พักแรมรูปแบบใหม่ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจที่พักแรมและเป็นประโยชน์โดยตรงต่อธุรกิจการท่องเที่ยวต่อไป

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2540.
โครงการการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ. เอกสาร
ประกอบการประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 2 ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมดิเอ็มเพอร์วัลด์
กรุงเทพฯ. 23 มิถุนายน 2540.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท อัดชาจำกัด.
- _____. (2544). แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กงอรุญ. กรุงเทพมหานคร.
กิตติ ลิ้มสกุล. (2532). สรุปผลการศึกษาโครงการวิจัยแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างไทยและ
อินโดจีน. ท.ท.ท.2 (3) 42-48 : เมษายน - มิถุนายน.
- ก่อเกียรติ ฉัตรศิริกุล. (2544). “การศึกษาแนวโน้มของกิจกรรมการท่องเที่ยวพักผ่อนด้วยเค็นท์ในอุทยาน
แห่งชาติทางบก”. จุลสารการท่องเที่ยว . ปีที่ 20 เล่ม 4 ตุลาคม - พฤศจิกายน.
- คมสัน วาตุธ์. (2545). การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม
การท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์. (2542). การจัดการ การเกษตร ทฤษฎากรรมชาติและการท่องเที่ยว. คณะเศรษฐศาสตร์.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร. (2542). สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ. กรุงเทพฯ: การ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- ภราดร พัทวีเชิธร. (2539). “พัฒนาท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน”. จุลสารการท่องเที่ยว ปีที่ 15 เล่ม 2
เมษายน - มิถุนายน.
- นาคยา ธนพลเกียรติ. (2547). การประเมินแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัด
นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ภูมิศาสตร์และการวางแผนการ
ตั้งถิ่นฐานมนุษย์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ด่าขออกสาร
- นำชัย ทนุผล. (2542). แนวคิดและวิธีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. เชียงใหม่ : สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว
คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- นิรันดร์ บุญเนตร. (2547). ศึกษาภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้า
แบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิคม จารุมณี. (2536). การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: โอเคียนสโคร์.

- บุญกวม มิตรเมืองไชย. (2549). ศักยภาพบ้านป่าภอ ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
เมืองห้า แขวงอุคมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. เชียงใหม่ :
สาขาวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา. (2540). เอกสารประกอบกระบวนการวิชาการวางแผนและการบริหารการท่องเที่ยว.
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา. (2542). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุปผา วงษ์พันธุ์ทา. (2544). การประเมินศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอหัวหิน จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประกอบศิริ กักคิพินิจ. (2545). ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนริมกว๊านพะเยา:
กรณีศึกษาชุมชนบ้านร่องไฮ ตำบลแม่ใส อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. การค้นคว้าแบบอิสระ
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประจักษ์ คาศรี. (2539). "การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว : วิถีทางสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน". เอกสาร
ประกอบการประชุมนานาชาติภูมิศาสตร์กับการพัฒนาภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. 21-24
ตุลาคม 2539 ณ โรงแรมปางสวนแก้ว. กรุงเทพฯ : สมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- ปานใจ สุมะดินันท์. (2532). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมกับระยะทางนักท่องเที่ยวใน
ประเทศ : ศึกษากรณีเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2538). สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรเทพ พรพรหมินทร์. (2529). บทบาทของเอกชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน การ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- พนิดดา สิงห์ครว. (2544). ศักยภาพของชุมชนบ้านห้วยฮ่อมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์.
การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิพัฒน์ ขนิษฐทรวงศ์. (2543). การศึกษามือเบื้องต้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่สวนป่า
ทุ่งเกวียน-ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เพ็ญศรี เจริญวานิช&สมจิตร จึงสงวนพรสุข. (2540). การให้บริการต่อโรงแรมของผู้ใช้บริการ:ศึกษา
เปรียบเทียบของโรงแรมในประเทศไทย(หนองคาย)และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

- (เวียงจันทร์). รายงานการวิจัย. ขอนแก่น. โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภราเชษ พัทม์วิเชียร. (2539). “พัฒนาการท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน”. วารสารธุรกิจการท่องเที่ยว. ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 (เมษายน).
- ยศ สันตสมบัติ และคณะผู้วิจัย. (2544). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากร. ศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และภาควิชาสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2542). “เกษตรสัญจร Agro tour”. จุลสารการท่องเที่ยว. ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน).
- วันชัย ศิริชนะ. (2543). บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงกับการพัฒนาเศรษฐกิจอนุภูมิภาคุ่มแม่ฟ้าหลวง. เชียงราย : มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2532). หลักการพัฒนาชุมชน การพัฒนาชุมชนประยุกต์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเคชั่นสโตร์.
- วิวัฒน์ชัย บุญชกักดิ์. (2529). “วัฒนธรรมพื้นบ้าน : ทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง”. จุลสารการท่องเที่ยว. ปีที่ 6 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม).
- _____ . (2532). “ศักยภาพสำคัญอย่างไรต่อแหล่งท่องเที่ยว”. จุลสารการท่องเที่ยว. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน).
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : รายงานผลการดำเนินการ. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2525). การพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมใจ ไช้แก้ว. (2548). การประเมินศักยภาพและความต้องการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนตำบลบางปรู จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการป่าไม้). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- สมชาย สนั่นเมือง . (2541). “ชุมชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว”. จุลสารการท่องเที่ยว. ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน).
- สมบัติ รำธงธัญวงศ์. (2537). “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน”. วารสารการบริหารและการพัฒนาจัดการมูลนิธิ 30 ปี. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศฤงฆ์ แสงอรุณ. (2541). ศักยภาพและแนวทางการจัดการอุทยานแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- सानนท์ สุขศรี. (2536). การศึกษาเชิงปัจจัยทางภูมิศาสตร์บางประการที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาว

- ต่างประเทศในจังหวัดสงขลา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุทธิชัย อบอุ่น. (2541). การศึกษาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเส้นทางสายลำน้ำกก. วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาภรณ์ หาญทอง. (2543). ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง. ภาคนิพนธ์ ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต. (การวิเคราะห์และวางแผนพัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- เสรี เวชบุษกร. (2538). จากธรรมชาติสู่เขตอนุรักษ์ : อุทยานแห่งชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.
- ศูนย์วิจัยป่าไม้. (2538). โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ: กรณีศึกษาภาคใต้. คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์. (2540). เอกสารประกอบกระบวนการวิจัยชุมชนทรัพยากรกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ประจำปี พ.ศ. 2540. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อิทธิพล ไทยกมล. (2545). ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาชุมชนตำบลบางต๋อง อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อิสริวดี ตั้งเกียรติ. (2545). ปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจของการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา ด้านจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Boo, Elizabeth (1991). "Planing for Ecotourism." *Park* 3, 4-8.
- de Haas, H.C. (2002, June 1). Sustainability of Small-Scale Ecotourism: *The Case of Niue, South Pacific. Current Issues in Tourism* 5(3 - 4): 319 - 337 (19).
- Holloway, J. *The Hospitality Sector: Accomodation and Catering Services. The Business of Tourism*, 1994.
- Hao, J.; Var, T.; & Chon, J. (2003). Forecasting Model of Tourist Arrivals from Major Markets to Thailand. *Tourism Analysis* 8(1): 33 - 45 (13).
- Robinson, H.A. *Geography of Tourism*, London : Macdonald and Evans, 1976.
- Sindiga, I. (1999, April 1). *Alternative Tourism and Sustainable Development in Kenya. Journal of Sustainable Tourism* 7(2): 108 - 127(20).
- Martin R.Fluker,Lindsay W. Turner. *Need,Motivation and Expectation of a commercial Write water*

Rafting Experience. *Journal of Travel Research*, Vol.38[n.p.];2000.

Philip Kotler, John T. Bowen & James C. Makens. (2006). *Marketing for Hospitality and Tourism*. 4th Edition. New Jersey: Pearson Education Inc.

Thea Sinclair, M., and Stabler, M. *The Economics of Tourism*. London England. 1997.

The Ecotourism Society. (1991). "The Ecotourism Society's definition." *The Ecotourism Society Newsletter*, 1.

UNITED NATIONS. *Trade, sustainable development and gender*. New York and Geneva, 1990.

Robinson, H.A. *Geography of Tourism*, London : Macdonald and Evans, 1976.

Western, D. (1993). "Defining Ecotourism." *Ecotourism: A Guide For Planner & Manager*, 7.11.

<http://lexitron.nectec.or.th/.../พจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ไทย-อังกฤษ เล็กจิตรอน เวอร์ชัน 2009>

[กันยายน 2552]

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสำรวจข้อมูลสถานบริการที่พักแรม

ภาคผนวก ข
แบบสำรวจศักยภาพของสถานบริการที่พักรวม

ภาคผนวก ข

แบบสำรวจศักยภาพของสถานบริการที่พักแรม

โครงการวิจัยเรื่อง : การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมอย่างยั่งยืน
ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง-ลานสัก

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....
หน่วยงาน.....วันที่สัมภาษณ์.....

1. ศักยภาพของสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง-ลานสัก

ด้านจำนวนและความเพียงพอ.....

ด้านคุณภาพห้องพัก(ความเหมาะสมของราคาห้องพัก).....

ด้านพนักงานให้บริการ.....

ด้านการบริการต่างๆ.....

ด้านการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์.....

ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....

ด้านอื่นๆ.....

2. ศักยภาพของหน่วยงานต่างๆ ด้านการให้ความร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาสถานบริการที่พักรวมใน
แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

หน่วยงานรัฐบาล.....
.....
.....
.....
.....

ผู้ประกอบการ.....
.....
.....
.....
.....

3. ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการให้บริการและพัฒนาสถานบริการที่พักรวมในแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปัญหา/อุปสรรค.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ก
แบบสำรวจสภาพทั่วไปและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักรรรม

ภาคผนวก ค

แบบสำรวจสภาพทั่วไปและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรม

โครงการวิจัยเรื่อง : การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมอย่างยั่งยืน
ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณชายแดนไทย-ลาว และศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บริเวณชายแดนไทย-ลาว จึงใคร่ขอความกรุณาท่าน ช่วยตอบคำถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง คำตอบของท่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะได้นำผลการวิจัย ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศต่อไป

แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมในการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมอย่างยั่งยืน

ขอขอบพระคุณท่านที่กรุณาเสียสละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี

อาจารย์ พงศ์พันธุ์ ศรีทธิพิศ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์

1. เพศ
  - 1) ชาย
  - 2) หญิง
2. ท่านมีอายุอยู่ในช่วงใด
  - 1) ต่ำกว่า 18 ปี
  - 2) 18 - 30 ปี
  - 3) 31 - 40 ปี
  - 4) 41 - 50 ปี
  - 5) 51 - 60 ปี
  - 6) 61 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน
  - 1) ประถมศึกษา
  - 2) มัธยมศึกษา
  - 3) ปวช./ปวส./ปวท./อนุปริญญา
  - 4)ปริญญาตรีหรือสูงกว่า
  - 5) อื่นๆ (โปรดระบุ) .....
4. อาชีพปัจจุบันของท่าน
  - 1) ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
  - 2) ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
  - 3) พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน
  - 4) รับจ้างทั่วไป
  - 5) แม่บ้าน/ท่อบ้าน
  - 6) เกษตรกร
  - 7) นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา
  - 8) อื่นๆ (โปรดระบุ) .....
5. ท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่าใด
  - 1) ต่ำกว่า 5,000 บาท
  - 2) 5,000 - 10,000 บาท
  - 3) 10,001 - 15,000 บาท
  - 4) 15,001 - 20,000 บาท
  - 5) 20,001 - 25,000 บาท
  - 6) มากกว่า 25,000 บาท

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมในการท่องเที่ยว

1. ท่านได้รับทราบข้อมูลการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวชนวิเศษนี้จากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - 1) แผ่นพับ / หนังสือ / วารสารนำเที่ยว
  - 2) ป้ายหรือบอร์ดประชาสัมพันธ์
  - 3) มัคคุเทศก์แนะนำ
  - 4) เพื่อน / ญาติ / คนรู้จักแนะนำ
  - 5) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
  - 6) อินเทอร์เน็ต
  - 7) วิทล / โทรทัศน์
  - 8) หนังสือพิมพ์
  - 9) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาของท่านครั้งนี้

☐ 1) ท่องเที่ยว/พักผ่อน	☐ 2) ประกอบธุรกิจ/ติดต่อธุรกิจ
☐ 3) เชื่อมญาติ/เพื่อน	☐ 4) ทักษศึกษา/ศึกษาดูงาน
☐ 5) ประชุม/สัมมนา	☐ 6) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. ลักษณะการเดินทางของท่านครั้งนี้

☐ 1) จัดท่องเที่ยวมาเอง	☐ 2) หน่วยงาน/บริษัทจัดให้เดินทาง
☐ 3) ซื้อทัวร์จากบริษัทนำเที่ยว	☐ 4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. ท่านเดินทางมาโดยยานพาหนะใด

☐ 1) รถยนต์ส่วนตัว	☐ 2) รถรับจ้าง	☐ 3) รถประจำทาง
☐ 4) รถบริษัทนำเที่ยว	☐ 5) รถไฟ	☐ 6) อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

5. บุคคลที่ท่านเดินทางมาด้วย

☐ 1) เดินทางคนเดียว	☐ 2) มากับเพื่อน/แฟน	☐ 3) มากับญาติ/ครอบครัว
☐ 4) หน่วยงาน/บริษัท	☐ 5) อื่นๆ (โปรดระบุ)	

6. ท่านพักที่นี้กี่คืน .....

7. ห้องพักของท่านพักด้วยกันกี่คน (รวมทั้งตัวท่าน) .....

8. ในระหว่างอยู่ในจังหวัดนี้ ท่านใช้จ่ายเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ .....

(ค่าใช้จ่ายนี้ครอบคลุมกี่คน .....

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป 7. การเดินทางมายังที่พักสะดวก และปลอดภัย 8. มีป้ายบอกทางชัดเจน 9. อยู่ติดถนนสายหลัก เข้าออกได้หลายทาง 10. ที่พักตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม 11. ภูมิทัศน์รอบๆที่พักตกแต่งสวยงาม และเหมาะสม 12. มีที่จอดรถเป็นสัดส่วน สะดวก และปลอดภัย					
ด้านพนักงาน 6. พนักงานแต่งกาย สุภาพ เรียบร้อย และสะอาด 7. พนักงานมีกิริยา มารยาท และอัธยาศัยที่ดี 8. พนักงานมีความเป็นกันเองและเป็นมิตร 9. พนักงานกระตือรือร้นและเอาใจใส่ 10. พนักงานมีความรู้ และสามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวได้					
ด้านคุณภาพของห้องพัก 9. ความเหมาะสมของห้องพักกับราคา 10. ความรู้สึกลดอดภัยของห้องพัก 11. จำนวนห้อง และขนาดห้องมีให้เลือกหลายขนาด 12. ห้องพักสะอาด และระบายอากาศดี 13. ที่นอน/หมอน/ผ้าห่ม/ผ้าเช็ดตัวสะอาดเรียบร้อย 14. รูปแบบการจัดห้องพักสวยงามน่าสนใจ 15. ห้องน้ำสะอาดเรียบร้อยเหมาะสม 16. มีเครื่องอำนวยความสะดวกครบตามต้องการและใช้งานได้ดี					

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านบริการอื่นๆที่มีบันทึก 6. มีเอกสาร แผ่นพับประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในจังหวัด 7. มีสินค้าพื้นเมืองหรือของที่ระลึกให้เลือกหลากหลาย 8. มีบริการรถเช่าไว้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ และมีราคาเหมาะสม 9. มีบริการรับจองที่พักล่วงหน้าได้สะดวก เช่น ทางโทรศัพท์ หรือ อินเทอร์เน็ต 10. มีบริการมัคคุเทศก์นำเที่ยวอย่างเหมาะสม					
ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6. มีการจัดการขยะมูลฝอย น้ำเสียและสิ่งปฏิกูลอย่างถูกสุขลักษณะ และมีประสิทธิภาพ 7. รมรงค์ให้พนักงาน และผู้เข้าพักใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างประหยัด และคุ้มค่า 8. ไม่สนับสนุนกิจกรรมสันตนาการที่เป็นการรบกวน และทำลายสิ่งแวดล้อม 9. ส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น การตกแต่ง การแต่งกาย อาหารของท้องถิ่น 10. สนับสนุนผลิตภัณฑ์ภายในท้องถิ่น เช่น OTOP หรือผลิตภัณฑ์จากกลุ่มแม่บ้านต่างๆ					

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสถานบริการที่พักรวมอย่างยั่งยืน

ด้านสถานที่และสภาพภายนอกทั่วไป.....

.....

.....

.....

ด้านพนักงาน.....
.....
.....
.....

ด้านคุณภาพของห้องพัก.....
.....
.....
.....

ด้านบริการอื่นๆที่มีในที่พัก.....
.....
.....
.....

ด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ง

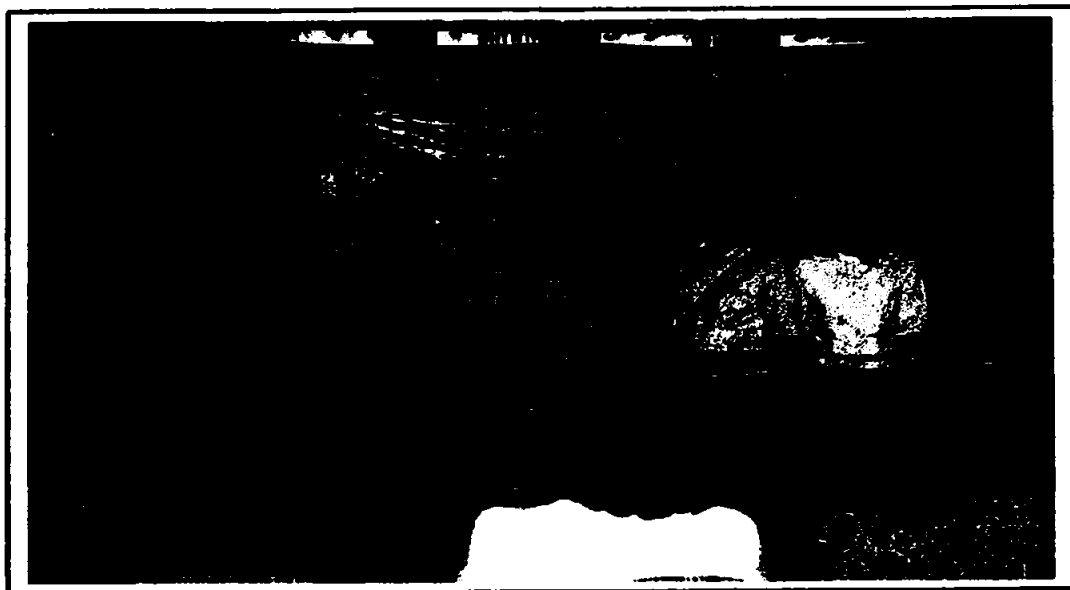
ภาพสถานบริการที่พักรวม

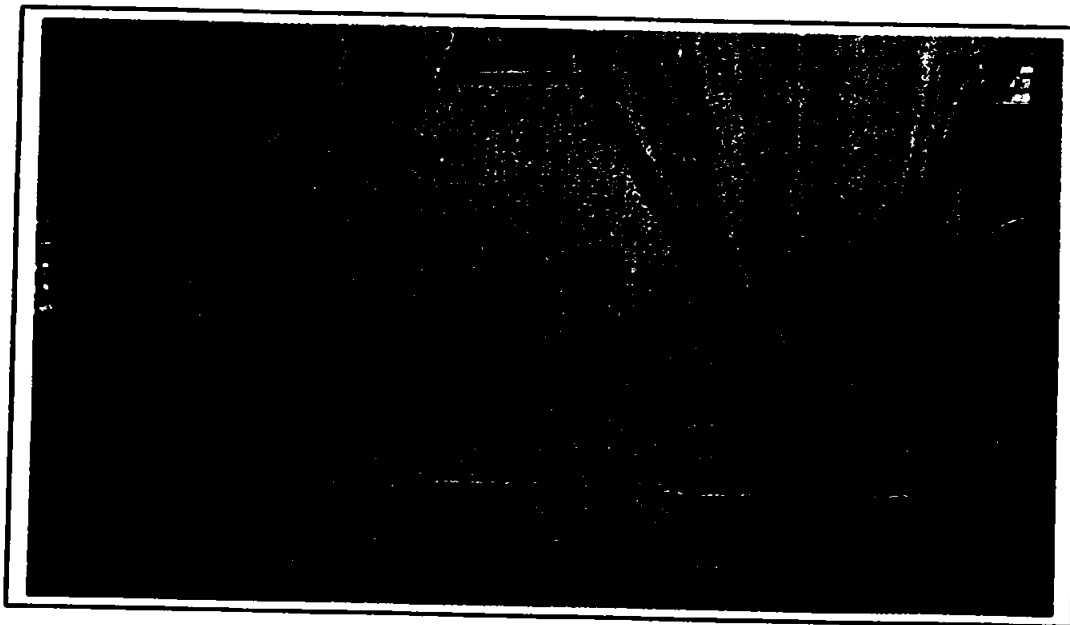
ภาคผนวก ง
ภาพสถานบริการที่พักรแรม

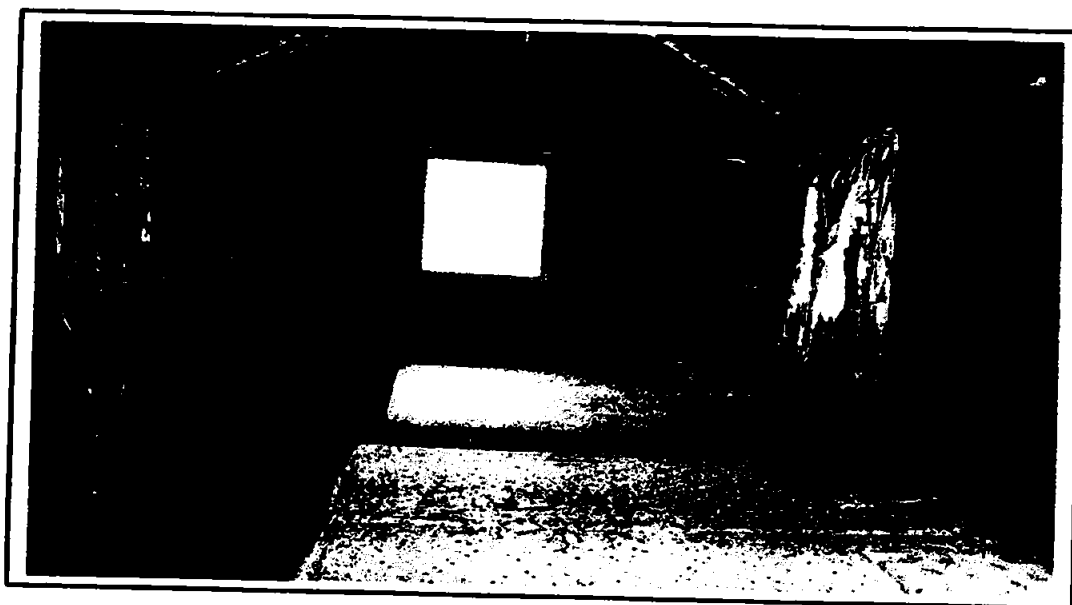
ภาพที่ 1 ศูนย์ประสานงานท่องเที่ยวบ้านวังน้ำมอก อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

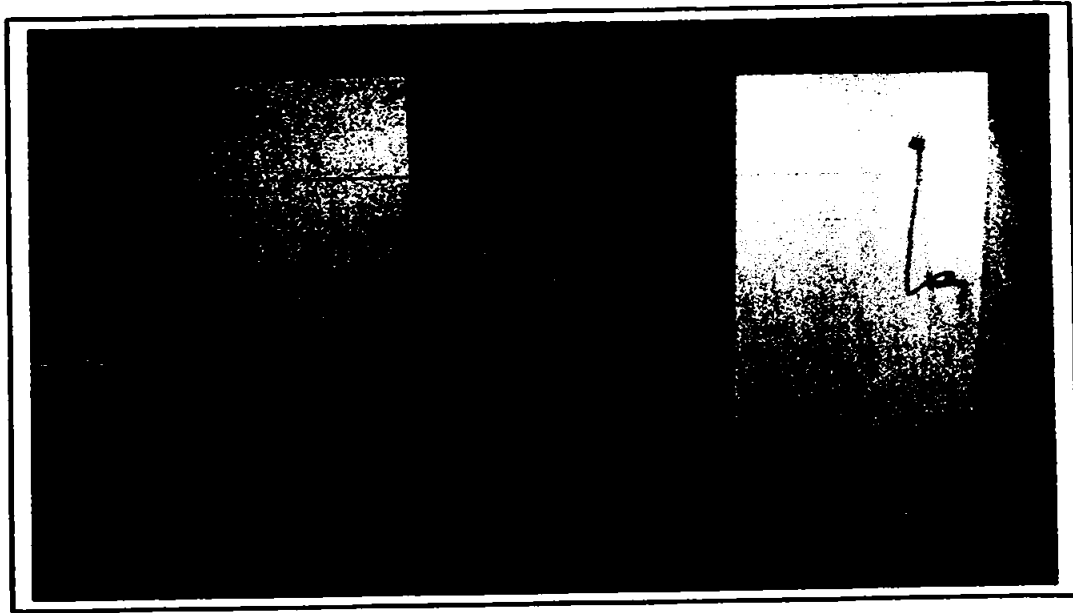
ภาพที่ 2 การแต่งกายตามลักษณะของวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

ภาพที่ 3 สถานที่หักแรนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ โฮมสเตย์ (1)

ภาพที่ 4 สถานที่หักแรนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ โฮมสเตย์ (2)

ภาพที่ 5 สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ (1)

ภาพที่ 6 สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ (2)

ภาพที่ 7 แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ (1)

ภาพที่ 8 แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ (2)

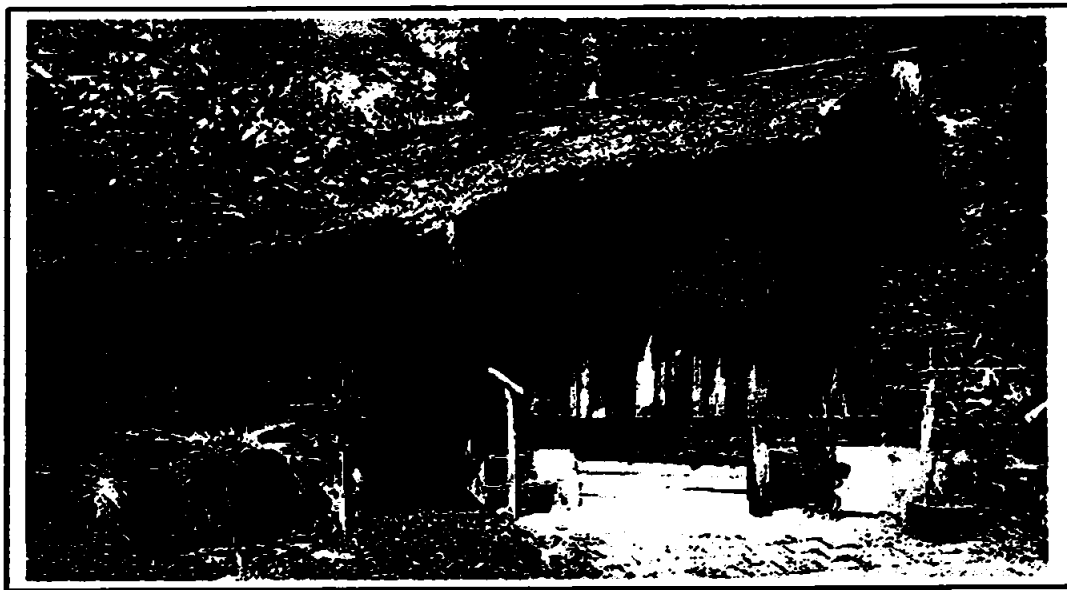
ภาพที่ 9 แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตอุทยานแห่งชาติ (3)

ภาพที่ 10 สถานที่กางเต็นท์ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตอุทยานแห่งชาติ (1)

ภาพที่ 11 สถานที่กางเต็นท์ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตอุทยานแห่งชาติ (2)

ภาพที่ 12 สถานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตอุทยานแห่งชาติ (1)

ภาพที่ 13 สถานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตอุทยานแห่งชาติ (2)

ภาพที่ 14 กิจกรรมในสถานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (1)

ภาพที่ 15 กิจกรรมในสถานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (2)

ภาพที่ 16 การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล นายพงศ์พันธุ์ ศรีทราทิพย์

Mr. Pongphan Sathatip

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.มิตรภาพ

ต.ในเมือง อ.เมือง ขอนแก่น 40002

หมายเลขโทรศัพท์ 0 4320 2401

โทรสาร 0 4320 2402

E-mail : pongphan@kku.ac.th

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ. ที่จบ	ระดับปริญญา	คุณวุฒิ	สาขาวิชา	สถานศึกษา	ประเทศ
2545	ตรี	B.B.A (Hotel and Tourism Management)	Business Administration (Hotel and Tourism Management)	มหาวิทยาลัย ขอนแก่น	ไทย
2547	โท	Master of International Tourism & Hospitality Management	International Tourism & Hospitality Management g	Griffith University	Australia

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

- การจัดการโรงแรม , - การจัดการท่องเที่ยว , - การจัดการอาหารและเครื่องดื่ม

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อกับงานวิจัยทั้งภายในและนอกประเทศ

-หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านบุไทรโฮมสเตย์” (งบประมาณสนับสนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2549คณะวิชาการจัดการ)

-ผู้ร่วมวิจัยเรื่อง “การศึกษาศักยภาพและแนวโน้มการท่องเที่ยววัฒนธรรมชุมชนผู้ไท” (งบประมาณสนับสนุนทุนวิจัยสำหรับคณาจารย์ ประจำปีงบประมาณ 2550มหาวิทยาลัยขอนแก่น)

-หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง “กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านสัมฤทธิ์ ตำบลสัมฤทธิ์ อำเภอพิมาย จังหวัด นครราชสีมา” (งบประมาณสนับสนุนทุนวิจัยสำหรับคณาจารย์ ประจำปีงบประมาณ 2551มหาวิทยาลัยขอนแก่น)

-หัวหน้าโครงการเรื่อง “การศึกษาศักยภาพและการพัฒนาสถานบริการที่พักแรมอย่างยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว-ลาว” (งบประมาณสนับสนุนทุนวิจัยสำหรับคณาจารย์ ประจำปีงบประมาณ 2552 (งบเพิ่มเติม) มหาวิทยาลัยขอนแก่น)

-นักวิจัยภาคสนาม “โครงการสำรวจสัดส่วนพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวทั้งประเทศ ปี2550” (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)